

JOURNALISTI

3
2015

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 26.2.2015

Kriisistä kriisiin

Ulkomaantoimittaja
Vesa Toijonen
ei halua seikkailla
vaan ymmärtää
konflikteja.

8

tässä lehdessä

○ Janek Luts haluaa Viron venäläisille laadukkaan tv-kanavan. **25**

KUVA: HELI BLÅFIELD

○ Farzana Wahidy ja Massoud Hossaini kuvaavat Afganistanille tulevaisuutta.

14

○ **ESSEE:** Paikallisuutiset on pantava maksumuurin taakse.

18

Maksumuuri yksinäänkin auttaa digipuolta, mutta on vaikea sanoa, pelastaako se koko paperilehteen nojannutta lehtitaloa. Se riippuu siitä, minkä verran saamme sähköisiin palveluihin kokonaan uusia tilaajia.

Keskisuomalaisen sähköisten sisältöjen tuottaja Ville Grahn
Suomen Lehdissä 1/2015

Minkä takia sitten media, jonka edustaja minäkin olen, suoltaa tällaista potaskaa uutisvirtoihinsa? Saadakseen klikkauksia. Nyt lähes kaikki sanomalehdet ovat siirtämässä uutissisältönsä maksumuurin taakse. Ehkä viimein

saamme väännettyä bullshit-hanat kiinni.

Verkkotuottaja Eero Leppänen
Lapin Kansassa 12. helmikuuta

Ratkaisumme [STT:n palveluista luopuminen] ei liity STT:n sisältöjen laatuun, jota pidämme erinomaisena. Kysymys on digipalvelujemme maksumuurista, joka asettaa meille kovat velvoitteet kaikissa kanavissa. Luki-jat odottavat meiltä omaa, syvällistä ja monipuolisesti näkökulmia avaavaa sisältöä. Ei riitä, että meillä on samat sisällöt kuin ilmaiseksi uutisia jakele-

villa viestimillä.

Päätoimittaja Kaius Niemi
Helsingin Sanomissa 12. helmikuuta

On selvää, että ammattijournalistien tuottamaa sisältöä ei kannata pitkän päälle ilmaiseksi jakaa. Siitä on saatava raha niin kuin kaikista muistakin hyvistä palveluista. Ihmisiä on verkossa totutettu pitkän aikaa ilmaiseen sisältöön, mutta tämä tulee kyllä loppumaan.

Alma Median toimitusjohtaja Kai Telanne
Yle Uutisten verkkosivuilla 13. helmikuuta

JOURNALISTI

Journalisti Journalisten
Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta 26. 2. 2015

TOIMITUS

VASTAAVA PÄÄTOIMITTAJA
/ANSVARIG CHEFREDAKTÖR
Markku Lappalainen 040 586 0613

TOIMITUSSIHTEERI/REDAKTIONS-
SEKRETERARE
Manu Haapalainen 044 755 5002
Manu Marttinen (vuorotteluvapaalla)

TOIMITTAJAT/REPORTRAR
Nina Erho 050 379 8155
Marja Honkonen 050 379 9108

ULKOASU/LAYOUT
Heli Saarela 050 528 5001

TILAUKSET/BESTÄLLNINGAR
YAP tilaajapalvelu 0303 9778
tilaajapalvelu@yap.fi

PAINO/TRYCKERI
I-print Oy, Seinäjoki
ISSN 1236-3596 (painettu/tryckt)
1458-4271 (verkko/näit)

JULKAISIJA/UTGIVARE
Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund
(09) 6122 330, faksi (09) 640 361
PL 50, 00531 Helsinki

etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förnamn.släktnamn@journalistiliitto.fi
www.journalisti.fi

KANNEN KUVA: AAPO HUHTA

*Journalisti vaalii
laadukasta journalismia,
sananvapautta ja
alan parhaita perinteitä.
Journalisti tarkastelee
kriittisesti media-alaa
ja sen ilmiöitä.*

MARKKU LAPPALAINEN ○ markku.lappalainen@journalistiliitto.fi

Lisää pöhinää pönttöön

Jari Hanskan ja Susanna Kuparisen lyhytdokumenttisarja *Porttikielto Poriin* on herättänyt hämmennystä ja vihastusta. Ihastustakin. Yle tilasi provokaation ja sai sen. Syntyi ”pöhinää”, ja sitä hän nykyään pitää olla.

Dokumenttiteatterin tekijöinä ansioituneet Hanska ja Kuparinen vierailivat viime kesänä ”kesäisessä konsensushautomossa”, Porin Suomi Areenassa. He tivasivat yhteiskunnallisilta vaikuttajilta vastauksia kysymyksiin hyvinvointivaltion hiljaisesta purkamisesta.

Nyt *Porttikielto Poriin* on nähtävissä Yle Areenassa. Sen viestin voi tiivistää: Tekijät jallittivat hyväosaisuuden kuplassa elävää eliittiä, joka syö hyvin, höpöttelee ja juo. Ja kuuntelee 1960-luvun radikaalia, **Bob Dylania**, joka mainostaa nykyisin autoja.

Hanska ja Kuparinen eivät kumarra kuvia, heidän tyyliinsä ei tukeudu *Käytöksen Kultaiseen Kirjaan*. Mikä on heidän

suhteensa *Journalistin* ohjeisiin? Sitä arvioi Julkisen sanan neuvosto, jos asia sen käsittelyyn päätyy. Makutuomari JSN ei ole.

”Olennaista on, onnistuuko ulkopuolinen vaikuttaminen.

Vakavan pohdinnan aihe hankkeen synnyttämässä kalabaliikissa liittyy yrityksiin vaikuttaa journalistiseen työhön ja sisältöihin. Epäilemättä tekijöiden toiminta Porissa herätti kiihkeitä kysymyksiä ja yrityksiä ohjata myös lopputulosta. Sitä tapahtuu muissakin yhteyksissä.

Olennaista on, onnistuuko ulkopuolinen vaikuttaminen. Tässä tapauksessa on syytä uskoa, että ei onnistunut.

Ylen verkkosivuilla julkaisussa blogikirjoituksessa Jari Hanska esittää oman kuvauksensa ulkopuolisesta paineesta. Siihen liittyvä Ylen päälliköiden

vastaus sekä kommenttien ketju kuvaa hyvin hankkeen herättämiä tunteita.

Hienoa, että kaikki jupakan keskeiset elementit löytyvät nimenomaan Ylen sivustolta. Tällainen avoimuus on tervetullutta, vaikka kokonaisvaikutelma on hämmäntävän sotkuinen.

Elämään jää paljon hyviä miettimisen aiheita. Saako valasväelle esittää hankalia kysymyksiä? Pitääkö niihin saada vastaus missä ja milloin tahansa? Ovatko toimittajat liian korrekteja, päästetäänkö päättäjät liian helpolla? Mitä on kriittisyys, vallan vahtikoirus? Eikö isokenkäisiä grillata riittävästi?

PORTTIKIELTO PORIIN vei hetkeksi huomion kaikelta muulta Yleen liittyvältä. Sen melskeissä vähälle huomiolle jäi uutinen *Ajankohtaisen Kakkosen* lopettamisesta. Perinteinen ajankoh- taismakasiini saa mennä, koska se ei ole synnyttänyt riittävästi ”pöhinää”, kuten päätöstä perusteltiin. Tilalle tulee somea hyödyntäviä huutokilpailuohjelmia.

Vastavoima Ei Käylle

Journalistiliitto lähtee mukaan selvitystyöhön, joka kartoittaa työntekijäpuolen uuden keskusjärjestön perustamisen edellytyksiä. Hyvä on mennä yhteisen pöydän ääreen ja katsoa, voiko keskusjärjestö parantaa liiton edunvalvontaa.

Journalistiliitto on pärjännyt neljä vuosikymmentä villinä, keskusjärjestöjen ulkopuolella. Keskusjärjestöjen ja niiden jäsenliittojen kanssa on tehty yhteistyötä tarpeiden ja tilanteiden mukaan.

Työelämän rajut muutokset antavat aiheen miettiä, pitääkö edunvalvonnan perustaa muut- ta. Neuvottelupöydän toisella puolella on otetaan vahvistanut ja yhtenäistänyt EK, joka yhä selvemmin assosioituu lyhenteeksi sanoista: Ei Käy.

Lopullisten päätelmien aika on vasta sitten, kun nyt alkanut selvitystyö on tehty. Sen suuremmasta sitoumuksesta ei vielä ole kyse. Nyt katsotaan, millaisilla korteilla mahdolliset kumppanit pelaa- vat ja millaisin panoksins.

KASVO

JAANA KIVI

●Helsinkiläinen vapaa toimittaja.

●Työskenteli Yleisradiossa vuosina 2009–2014 Keski-Suomen alueuutisissa, Radio 1:n Ykkösaamussa ja TV2:n Suora linja-ohjelman uutistoimittajana.

●Filosofian maisteri journalistiikasta. Teki gradunsa sosiaalisen median vaikutuksista politiikan journalismiin ja uutisointiin.

Pelottavampi kuin hammaslääkäri

Jaana Kivi säikäytti kriittisillä kirjoituksillaan TTIP-sopimuksesta ulkoministeriön ja Alexander Stubbin.

JANNE SALOMAA, TEKSTI • AINO HUOVIO, KUVA

Marraskuussa 2013 **Jaana Kivi** huomasi, että sosiaalisessa mediassa kritisoitiin EU:n ja Yhdysvaltain välistä TTIP-vapaakauppaneuvottelua. Aihe oli esillä myös eurooppalaisessa mediassa, mutta suomalaislehdistä Kivi ei löytänyt yhtään kriittistä juttua.

Niinpä *Suora linja* -ohjelmassa työskennellyt toimittaja kirjoitti Ylen verkkosivuille TTIP:stä. Kivi haastatteli muun muassa kansainvälisen oikeuden professori **Martti Koskeniemiä**, joka varoitti sopimuksen voivan siirtää valtaa valtioilta suuryrityksille. Pian toimittaja sai sähköpostia ulkoministeriöstä.

"Viesti oli vihainen. Osasin odottaa, että ulkoministeriö säikähtäisi juttujani, koska omassa viestinnässään ministeriö suhtautui TTIP-sopimukseen yltiöpositiivisesti."

Tästä alkoi kirjeenvaihto, jonka päätteeksi Kivi kutsuttiin silloisen ulkomaankauppa-ministeri **Alexander Stubbin** (kok.) aamiaistilaisuuteen. Sen päätteeksi toimittaja pyysi Stubbilta haastattelua. Ministeri epäröi, sillä hänellä oli kiire hammaslääkäriin ja hän tiesi Kiven kriittisen otteen. Toimittaja muistaa Stubbin lohkaisseen alaisilleen, että Kivi pelottaa tätä enemmän kuin hammaslääkäri.

Stubb antoi silti lyhyen haastattelun.

NYT REILUA VUOTTA myöhemmin moni muukin suomalaistoimittaja on käsitellyt TTIP:tä kriittisesti. Kiveä harmittaa kuitenkin, että ulkoministeriön edustajat saavat esiintyä mediassa usein puolueettomina asiantuntijoina, vaikka UM vähättelee oikeusoppineiden kriittisiä näkemyksiä TTIP:stä.

"Objektiivisen journalismin ihanne on aika sinisilmäinen. Se johtaa helposti siihen,

että viimeinen sanan saavat ne, jotka ovat valtahierarkiassa ylimpiä."

Jos taas viimeisen sanan antaa kritikoille, toimittaja leimataan helposti puolueelliseksi.

"On ristiriitaista, että toimittajien halutaan olevan persoonallisuuksia, mutta silti ei saisi olla kovin kriittinen ja ottaa kantaa, ettei leimaudu."

MIKÄ TTIP:SSÄ sitten on niin huonoa?

Sopimuksen perusongelma on Kivistä se, että se asettaa suuryritysten edun kansallisten etujen edelle. Sopimus pyrkii purkamaan kaupan esteitä yhtenäistämällä EU:n ja Yhdysvaltain lakeja ja sääntelyä. Kivi uskoo, että tämä voi tarkoittaa esimerkiksi puuttumista eurooppalaisiin tekijänoikeuslakeihin.

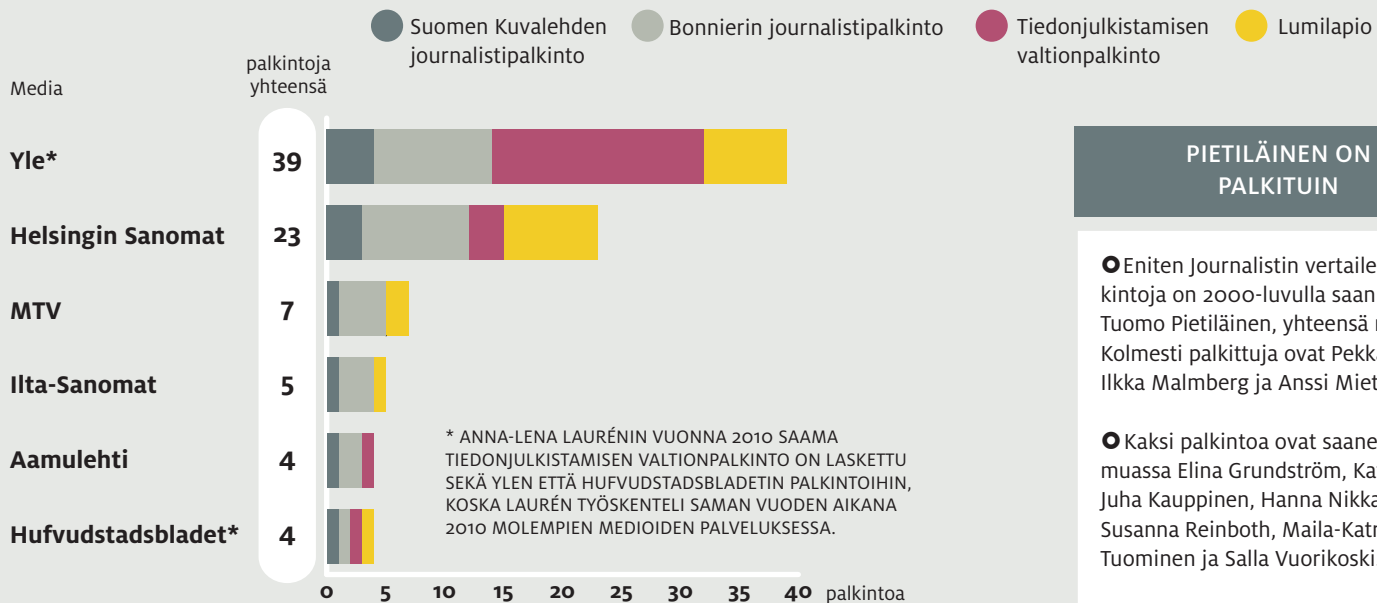
”Objektiivisen journalismin ihanne on aika sinisilmäinen.

"Manner-Euroopassa kulttuurin tekijät ovat tekijänoikeuslain suojaamia. Yhdysvalloissa tällaiset eurooppalaiset standardit mielletään pääasiassa kaupan esteiksi."

Myös TTIP-neuvottelujen salamyhkäisyys epäilyttää Kiveä.

"EU:n komission alkuperäinen tarkoitus oli pitää neuvottelut salassa mahdollisimman pitkään. Tietovuodot ovat kuitenkin pakottaneet komission luomaan vaikutelmaa neuvottelujen avoimuudesta. Mutta kuinka avointa on se, että europarlamentaarikot saavat tutustua sopimusasiakirjoihin vain yhdessä huoneessa ja vain neljän tunnin ajan? Eikä vaikeaselkoisista asiakirjoista saa ottaa edes kopioita." ●

2000-LUVULLA PALKITUT

PIETILÄINEN ON PALKITUIN

Eniten Journalistin vertailemia palkintoja on 2000-luvulla saanut HS:n Tuomo Pietiläinen, yhteensä neljä. Kolmesti palkittuja ovat Pekka Ervasti, Ilkka Malmberg ja Anssi Miettinen.

Kaksi palkintoa ovat saaneet muun muassa Elina Grundström, Kati Juurus, Juha Kauppinen, Hanna Nikkanen, Susanna Reinboth, Maila-Katriina Tuominen ja Salla Vuorikoski.

Puolet toimittajapalkinnoista Ylelle ja Hesariin

JANNE SALOMAA, TEKSTI • HELI SAARELA, GRAFIikka

Muutaman suurimman median toimittajat kahmivat valtaosan alan tunnetuimmista palkinnoista. Aikakauslehtitoimittajia palkitaan vain harvoin.

Yleisradiossa ja *Helsingin Sanomissa* juhliitaan toimittajapalkintoja vuodesta toiseen, käy ilmi *Journalistin* selvityksestä. *Journalisti* laski, miten neljän arvostetun palkinnon saajat ovat jakautuneet 2000-luvulla medioiden kesken.

Selvityksessä olivat mukana *Suomen Kuvalehden* journalistipalkinto, Bonnierin Suuri Journalistipalkinto, Tutkivan journalismin yhdistyksen Lumilapio-tunnustus ja toimittajille myönnetty tiedonjulkistamisen valtionpalkinnot. *Suomen Kuvalehden* palkintoa lukuun ottamatta palkintoja myönnetään vuosittain yleensä useita, joten vertailuun kertyi noin 120 palkintoa.

Näistä Ylen toimittajat ovat saaneet noin kolmasosan, yhteensä 39 palkintoa, ja HS:n toimittajat lähes viidesosan, 23 palkintoa.

Myös MTV:n, *Ilta-Sanomien*, *Aamulehden* sekä *Hufvudstadsbladetin* journalistit ovat keränneet varsin paljon tunnustuksia.

SEN SIJAAN palkintolautakunnat eivät ole arvostaneet toimittajien työtä esimerkiksi *Ilta-lehdessä* (1 palkinto), *Kauppalehdessä* (1 palkinto) tai *Turun Sanomissa* (ei yhtään palkintoa). Aikakauslehdissäkään ei ole juuri juhlistettu, jos HS:n *Kuukausiliitettä* ei lasketa. Parhaiten ovat menestyneet *Suomen Kuvalehden*, *Suomen Luonnon* ja *Voiman* toimittajat. Kuhunkin näistä on myönnetty kaksi palkintoa. Moni suuri aikakauslehti, kuten *Seura*, *Anna* ja *Me Naiset*, on jäänyt kokonaan vaille palkintoja.

Journalisti on laskenut palkitut freelancerit jonkin median toimittajaksi, jos palkinto on myönnetty tietylle medialle tehdystä työstä.

Turun Sanomien päätoimittaja **Riitta Monto** yllättyi *Journalistin* vertailun tuloksista.

”Emme ehkä ole riittävän aktiivisesti osallistuneet kilpailuihin. Silloin kun olen itse ollut valit-

semassa meiltä kilpailutoita tai perustellut, miksi juuri meidän toimittajamme olisi vuoden journalisti, olen vilpittömästi uskonut menestykseen.”

Monto myös toteaa, että TS on viime vuosina ollut STT:n kolmanneksi eniten siteeraama kotimainen media.

”Uutiskoneistomme näyttää pärjäävän erinomaisesti.”

BONNIERIN PALKINTOLAUTAKUNNAN puheenjohtaja **Merja Ylä-Anttila** sanoo palkintojen jakautumisen kertovan toimitusten resursseista ja siitä, millaisia ehdotuksia raadit saavat. Journalistipalkintojen saajat valitaan pääosin yleisön ja toimittajakollegoiden ehdotusten joukosta.

”Isoista mediataloista tehdään innokkaimmin ehdotuksia. Viime vuoden osalta ehdotettiin palkittavaksi toimittajia vain kahdesta aikakauslehdessä: *Suomen Kuvalehdestä* ja *Imagesta*”, kertoo MTV:n uutis- ja ajankohtaistoiminnan päätoimittajana työskentelevä Ylä-Anttila.

Hän sanoo, että Bonnierin palkintolautakunta on pyrkinyt monipuolistamaan hyvän journalismin esittelyä julkistamalla vuodesta 2007 lähtien kolmen kärkeen jokaisessa palkintokategoriassa.

Ylen ja HS:n toimittajat ovat silti olleet vahvasti edustettuina myös Bonnierin kärkiehdokkaiden joukossa. Molemmista medioista on vuoden 2014 finaalivaiheessa mukana kaksi toimittajaa tai työryhmää. Palkinnot jaetaan 11. maaliskuuta.

Tiedonjulkistamisen valtionpalkinnon saaneista toimittajista reilusti yli puolet on työskennellyt Ylelle. Tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan pääsihteeri **Reetta Kettunen** sanoo, ettei voi kommentoida luottamuksellisia palkintokäsittelyjä. Hän kuitenkin toivoo kansalaisilta mahdollisimman monipuolisia palkintoehdotuksia.

”Tärkeintä on, että palkinnon eetos toteutuu. Palkinnot myönnetään merkittävästä tiedonjulkistamistyöstä, joka on lisännyt kansalaisten tietämystä ja antanut virikkeitä yhteiskunnalliselle keskustelulle.” ●

○ ELINA GRUNDSTRÖM
KIRJOITTAJA ON VAPAA TOIMITTAJA,
TIETOKIRJAILIJA JA VIESTI-LEHDEN
PÄÄTOIMITTAJA.

Median muslimiongelma

Kun Julkisen sanan neuvosto viime elokuussa antoi langetavan tuomion lauseesta, ”Koraanin mukaan muslimi voi naida kristityn tai juutalaisen”, olin puulla päähän lyöty.

JSN vaati *Kainuun Sanomia* oikaisemaan tämän väitteen, koska neuvoston mukaan ainoastaan muslimimies voi naida kristityn tai juutalaisen, mutta nainen ei.

Tämähän ei pidä paikkaansa. Itse olen asunut muslimienemmistöisissä Kaakkois-Aasian maissa, ja tunnen sieltä monenlaisia pariskuntia. *Musta orkidea* -kirjani päähenkilö on musliminainen, joka on nainut alun perin kristityn miehen. Ja sen verran tunnen *Koraania*, että tiedän sen olevan vähintään yhtä monitulkintainen kuin *Raamattu*.

PODIN JSN:N päätöstä monta päivää. Olin surullinen, suorastaan huonovointinen. Siinä meni samalla kertaa päreiksi monta asiaa, joihin uskon: sananvapaus, uskonnonvapaus ja ihmisoikeudet.

Suomen poikkeuksellisen hyvän sanavapaustilanne perustuu suurelta osin siihen, että meillä on toimiva journalistinen itsesääntelyjärjestelmä, jonka kulmakivi on JSN.

Kun tärkein itsesääntelyelimemme alkaa esittää dogmaattisia uskonnotulkintoja, jotka kaventavat ihmisoikeuksia, se imee hapen ilmasta, jota journalismi hengittää. Se heikentää JSN:n uskottavuutta, johon journalistinen vapautemme perustuu, ja se vaarantaa ihmisoikeudet tuottaessaan yhteen kansanryhmään kohdistuvia Suomen lain vastaisia sääntöjä.

PAHEMPAA OLI tulossa. *Charlie Hebdo* -iskun jälkeen kaikista maailman ihmisistä juuri JSN:n puheenjohtaja **Risto Uimonen** totesi *Helsingin Sanomille*, että iskussa kohtasi ”kaksi demokratiakäsitystä, länsimainen ja islamilainen, jotka eivät ole yhteen sovitettavissa”.

Väite oli paitsi virheellinen myös tulkittavissa muslimien kollektiiviseksi syyllistämiseksi.

VIIME VUOSIEN huolestuttavimpia ilmiöitä on ollut muslimivastaisuuden nousu Euroopassa. Suomesakaan ei ole 1930-luvun jälkeen ollut yhtä voimakasta yhteen kansanryhmään kohdistuvaa kielteisen julkisuuden aaltoa kuin netissä jylläävää muslimivihaa.

Suomessa uutistoimittajat ovat toki olleet tarkkoina siitä, etteivät vastuuta kaikkia muslimeja ääriryhmien teoista, mutta pullosta päässyt islamofobian henki häivähcelele journalismissa muilla tavoilla.

Verkkosivujen kommenttiketjuista ei siivota edes selvää kansanryhmää vastaan kiihottamista. Näitä mielipiteitä ruokitaan kolumneilla, joissa esitetään yleistyksiä siitä, mitä islam on ja ei ole, ja mitä kaikkien muslimien pitäisi tehdä estääkseen ääriryhmien pahat teot.

Kaiken lisäksi pilakuvapiirtäjiin kohdistuneet terrori-iskut ovat saaneet monet toimittajat ajattelemaan, että sananvapauden korkein muoto on muslimien pilkkominen.

KAIKKI TÄMÄ saattaa lopulta olla pienempi ongelma Suomessa asuville muslimille kuin toimittajille. Kaikki mikä banalisoi sananvapautta ja kaventaa ihmisoikeuksia, pilaa juuri sitä ilmaa, jota journalismi hengittää. ●

Aika jees. "Helsingissä-
hän on kaikkea mitä ihmi-
nen tarvitsee. Aamukahvi-
pöydässä sanomalehti
väittää, että meiltä puut-
tuu Nato ja Guggenheim.
Minä en niitä kaipaa",
Vesa Toijonen heittää.

Sinne ja takaisin

Ulkomaanreportterin työ on some-aikakaudellakin ennen kaikkea läsnäoloa, toimittajalegendat Vesa Toijonen ja Rauli Virtanen sanovat.

NINA ERHO, TEKSTI • AAPPO HUHTA, KUVAT

Muu maa mansikka.

"Arkinen Suomi on minulle kansainvälisimmillään silloin, kun matkustan junalla Espoon Leppävaarasta Helsinkiin", Rauli Virtanen virnuilee.

"En ole koskaan tehnyt testamenttia. Jos olisin pelännyt lähtemistä, en olisi tehnyt tätä työtä."

Kansainvälisen politiikan ja tiedotusopin opiskelija **Rauli Virtanen** hankki ison tulikasteensa ulkomaanreportteriksi näin:

Vähän aikaa *Etelä-Suomen Sanomissa* ja *Aamulehdessä* harjoiteltuaan hän lähti joulukuussa 1970 Amerikkoihin reppureissulle, jonka rahoitti tekemällä juttuja Suomeen. Sen jälkeen hän ilmoitti *Uuteen Suomeen* haluavansa lähteä Vietnamin sotaan.

Virtanen ei miettinyt: mitä jos en palaakaan? Enemmän hän ohjelmoi valmiiksi sen, mihin aikoi reissun jälkeen ryhtyä.

"VIIMEKSI ALEPPOSSA ajattelin, että mä olen jumalauta liian vanha juoksemaan sala-ampujia karkuun", sanoo **Vesa Toijonen**. Hän on työskennellyt Yleisradiossa 1970-luvulta, viime vuodet *Ulkolinja*-reportaasien tuottajana, ohjaajana ja toimittajana.

Uusimmista reportaaseista Ukrainaa ja Vuoristo-Karabahia käsittelevä *Sota joka jäätynyt* on hänen toimittamansa, *Kasvot Syyrian sodalle* osaksi hänen ohjaamansa. Työillään Toijonen haluaa näyttää, millaista ihmisten elämä on etulinjassa, raunioiden tai miinojen keskellä tai alueella, jonka yllä sodan uhka leijuu aina vaan. Mutta sota ei ole ainoa tärkeä aihe.

"Esimerkiksi Kreikan ja Portugalin talouskriisissä moni on menettänyt asun-

tonsa, työpaikkansa ja omaisuutensa. Se on ihan yhtä dramaattista."

Tänään Toijonen on työhuoneessaan Isossa Pajassa, parin viikon kuluttua – jälleen – Ukrainassa. Hän on yrittänyt vähentää reissuja, koska haluaa antaa tilaa nuoremille tekijöille. Silti matkaan vetää tarve kertoa ja tehdä asioita ymmärrettäväksi yleisölle, ja televisiossa siihen tarvitaan paikan päältä kuvaa.

"Muuta motivaatiota ei ole. En ole ainaakaan huomannut, että olisin machoilusyistä lähtenyt että saatana, minä menen kyllä – ei tunnu missään. Haluan olla ulkomaantoimittaja, ei sen kummempaa. Kriisit ovat osa työtä, koska kansainväliseen toimintaan valitettavasti sisältyy silloin tällöin voimakäyttöä."

Hyvä on sitten. Kun yleisö kysyy, mikä on Virtasen uran vaarallisin tilanne, tämä vastaa kurillaan, että liikenne todella on vaarallisempaa kuin sota – mutta heltyy sitten kertomaan oikeitakin juttuja.

Hyvä ulkomaantoimittaja liikkuu kansan keskuudessa tekemättä itsestään numeroa.

Rauli Virtanen

Matkojaan valmistellessaan Toijonen keskittyy miettimään turvallisuutta ja paluuta nimenomaan teknisessä mielessä. Reittivaihtoehtoja pitää olla useita. Paikallisia pitää olla apuna, ja jos he haluavat siitä rahaa, pitää sopia, että paluu sisältyy hintaan. Silti hän ei missään nimessä halua dramatisoida reissujaan vaan korostaa, että kriisi ei koskaan ole pahin ulkomaisille toimittajille vaan paikallisille ja niille, jotka elävät arkeaan sen keskellä.

”Toki on olemassa seikkailijoita, jotka menevät metsän kautta tai piikkilanka-aidan yli. Yleensä toimittajat menevät tietä pitkin autolla, ja kun niin tehdään, todennäköisesti niin myös palataan.”

SEIKKAILUNHALUSTAKIN NÄITÄ töitä kuitenkin tehdään. Pääosan urastaan freelance-rina työskennellyt Rauli Virtanen ei salale sitä, että etenkin alkuvuosina juuri se veti häntä ulkomaanreportteriksi. Journalistin työtä nyt jo yli sadassa maassa tehnyt mies lähti suvereenisti sissiporukoiden matkaan Afganistanissa ja Eritreassa jo silloin, kun kännyköitä ei ollut. Ratkaisu olisi voinut helposti tarkoittaa katoamista ikuisiksi ajoiksi maailmankartalta.

Sellainen on hienoa matkantekoa, Virtanen sanoo.

”En ole oikeastaan koskaan kokenut tätä hommaa työksi, tai työlääksi. Enemmän se on ollut harrastus, josta on maksettu ajoittain paremmin ja viime aikoina huonommin, kun kaikki tariffit ovat menneet alas.”

Työn vakavampi motivaatio on halu jakaa tietoa ja parantaa maailmaa, vaikka alkuaikojen idealismia onkin laimentanut toteamus, että tehtävä on aika laaja. Virtasesta tuntuu edelleen hienolta pystyä antamaan ääni niille, joita ei yleensä kuulla edes omassa maassaan. Yleisöpalautteesta käy ilmi, että jutut, dokumentit ja kirjat vaikuttavat ihmisten maailmankuvaan.

”Uskon, että jos kaikki suomalaiset olisivat matkustaneet yhtä paljon kuin minä, Suomi olisi maailman suvaitsevaisin maa.”

VUONNA 1971 Virtanen rantautui Brasiliaan. Hän ryhtyi kirjoittamaan juttuja rämällä Remingtonilla ja lähetti ne filminpätkien kera Suomeen lentopostikurossa.

”Muutos on ollut mieletön. Nykyään pystyn vaivatta twiittamaan ja lähettämään videota maailman syrjäisimmistäkin kolkista.”

Mutta maailman muutoksella on myös huonot puolensa. Virtasta harmittaa, että mediatilat säästävät ulkomaanuutisoinnista nyt, kun tapahtumat ovat kärjistyneet esimerkiksi Ukrainassa, Lähi-idässä ja Pariisissa. Uutisten välittäminen ja etenkin niiden taustojen ymmärtäminen olisi entistä tärkeämpää.

”Nopeuskilpailu ja entistä lyhyempi ilmaisu eivät todellakaan ole laadun takeita. Eikä se, että tekijän pitää miettiä, miten juttu olisi trendikäs tai riittävästi huomiota ja klikkauksia keräävä – sisällön ja taustoittamisen kustannuksella.”

”Kun yhden ja saman ihmisen täytyy perinteisten kanavien lisäksi tehdä verkkoon, jokuhan siinä kärsii. Ihminen ylikuormitetaan työllä, ja kiireessä virheiden mahdollisuus lisääntyy”, Vesa Toijonen komppaa.

Molemmat ovat huolissaan siitä, mitä lähdekritiikille tapahtuu kiireessä. Toijonen arvioi, että esimerkiksi Ukrainan tapauksessa jopa 60 prosenttia siitä, mitä ”järjestävät tahot” toimittajille kertovat, ei pidä paikkaansa.

”Silloin on aika onnetonta, jos uutisia tehdään yhden tietolähteen varassa.”

HYVÄSSÄ JOURNALISMISSA on asiasisältö kohdallaan, ja jutut on rakennettu mielenkiintoiseksi kuluttua, Toijonen sanoo.

”Hyvä juttu ei syötä yleisöä lusikalla vaan sisältää elementit, joiden perusteella lukija tai katsoja voi itse ajatella. Se jättää oivalluksen iloa. Tärkeää on myös, että toimittaja ei seiso juttunsa edessä.”

Toijonen haluaa kertoa yleisölle asioita, mutta vaikeampi on vastata kysymyseen, haluaako hän vaikuttaa.

”Vaikka sanoisin, että en halua tai että se ei ole toimittajan tehtävä, vaikuttami-

nen tapahtuu vähän väkisin sitä kautta, että annetaan ihmisten kertoa tarinansa. Toimittaja itse ei kuitenkaan saisi tekeytyä osaksi kansojen kärsimystä tai ryhtyä ristiretkelle pahaa vastaan. Sellaista näki paljon esimerkiksi Sarajevossa.”

Rauli Virtanen sanoo, että deskissä istuvia ulkomaantoimittajiakin tarvitaan. Ulkomaantoimittajan paikka on silti edelleen myös kentällä. Sieltä tehty juttu on parhaimmillaan läsnäoleva ja tunteita herättävä. Sellainen juttu syntyy ulkomaantoimittajalta, joka on sitkeä, sopivasti rohkea, matkanteon epämuksuuksiin ja tilanteiden dramaattisuuteen sopeutuva.

”Hän liikkuu kansan keskuudessa tekemättä itsestään numeroa. Hän jättää muutaman vallanpitäjän haastattelun tekemättä ja kuulee myös alueen muita toimijoita, kuten avustus-, ihmisoikeus- ja kansalaisjärjestöjen edustajia.”

PITKIEN ULKOMAANOJELMIEN tekijöiden maailmassa iso muutos on kilpailun lisääntyminen, joka johtuu kaluston pienemmisestä ja halpenemisestä. Toijonen saa nykyään juttutarjouksia ihmisiltä, jotka eivät ole juurikaan tehneet pitkiä juttuja vaikeista olosuhteista.

”Alalle on tullut, miten se nyt hienosti sanotaan, lisää sisällöntuottajia.”

Uusien tekijöiden työ ei silti ole automaattisesti huonoa. Ulkomaantoimittaminen ei ole mitään salatiedettä, johon vain harvoilla ja valituilla olisi edellytyksiä, Toijonen korostaa. Paras pohja sille olisi tehdä ensin mahdollisimman laajasti muita toimittajan töitä. Koulutus on yksi tapa sivistyä. Mitä enemmän tietää ja mitä laajempi on näkökulma, sitä paremmin pystyy arvioimaan, mikä on totta.

Verkkoa ja somea Toijonen pitää hienona mahdollisuutena jakaa tekemisiään mutta muistuttaa, että se ei saisi viedä huomiota olennaisesta eli ohjelmien sisältöön keskittymisestä eikä etenkin korvata oikeaa ihmisten tapaamista.

”Yksi viisas kuvaaja sanoi ker-
ran, että vieraan alueen tuntee

Journalismi ei ole hyväntekeväisyyttä eikä politiikkaa.

Vesa Toijonen

vasta, kun on syönyt, juonut ja nukkunut sikäläisten ihmisten kanssa.”

VAIKKA LÄHTEMINEN EI hirvitä Virtasta, paikan päällä hän on toisinaan pelännyt ja nähnyt elämänsä vilistävän filminauhana silmissään. Esimerkiksi Beirutissa 1982, kun pommitukset lähestyivät taloa, jossa hän oli ja mietti, mihin kulmaan sitä jää todennäköisimmin happitilaa. Irakissa ja Afganistanissa Virtanen on joutunut fanaattisen väkijoukon riepottelomaksi ilman minkäänlaista mahdollisuutta enää kommunikoida.

”Silloin ensimmäinen ajatus on, että olinpas hölmö, kun tulin tänne ja jos selviän hengissä, en enää ikinä tee tätä – kunnes muutaman vuoden kuluttua on taas samassa tilanteessa, oppimatta mitään.”

Vaaratilanteissa hän on toivonut, että jos huonosti käy, kukaan ei hehkuttaisi, että olipa sankarillinen toimittaja.

”Enemmän pitäisi ajatella, että olipa tyhmänrohkea kundi. Sillä hetkellä sitä syyllistää itseään eikä niitä ihmisiä, jotka sua repivät.”

Osa sekä Virtasen että Toijosen ”matkavakuutusta” ovat laajat ja tutut verkostot ja ristiintsekkaukset eri lähteiden välillä. Sitä oppii juoksemaan pää alhaalla, kun muutkin juoksevat, Toijonen sanoo. Keskelle tapahtumia on mentävä, koska ihmisille ei voi soittaa, että olemme täällä tiesululla, voitteko tulla tänne kertomaan.

”Pelätä saa ja pitääkin, koska täysi pelottomuus voi lisätä riskejä. Panikoida ei saa, koska silloin aiheuttaa vaaraa itselleen ja muille kuvausryhmässä.”

VAIKKA MOLEMMAT välttävät korostamasta työnsä riskejä, tyhmänrohkeita Virtanen ja Toijonen eivät ainakaan juuri nyt ole. Kumpikaan ei tällä hetkellä lähtisi Pohjois-Syyriaan. Sen sijaan Virtanen on huolissaan nuorista freelancereista, joita media-alan tilanne houkuttelee hankkimaan varmaa myyntiä ja kannuksia

alueilta, joille mediatilat eivät uskalla lähettää omia toimittajiaan.

”Suurin ongelma ja uusi asia on, että vaikka olet kuinka kokenut, sekään ei auta nyt, kun on tullut terrorismi ja Lähi-idän tapauksessa jihadismi mukaan kuvaan. Tämä nähtiin taannoin japanilaisen toimittajan **Kenji Goton** tapauksessa, ja muutkin Syyriassa mestatut kollegat ovat olleet kokeneita.”

Toijosta vaivaa se, mitä länsimaalaisiin kohdistuvaa väkivaltaa sisältävät verk-

kovideot saavat aikaan. Kun joku on uskaltanut teloittoa, pitääkö seuraavaksi tehdä vielä jotain lisää? Seuraavaa askelta ei kukaan tiedä.

Paluun jälkeen tällaiset arkiset ongelmat tuntuvat hetken aikaa pieniltä, mutta vaikutelma pitää pystyä tasaamaan.

”Vaikka matkoilla näkee dramaattisia asioita, eikä siihen totu, ne on pakko ottaa 'vain työnä'. Se on tylästi sanottu, mutta journalismi ei ole hyväntekeväisyyttä eikä politiikkaa, eikä paikallisia saa

VESA TOIJONEN

● 63-vuotias Yleisradion Ulkolinjan tuottaja, ohjaaja ja toimittaja.

● Työskennellyt Ylelle vuodesta 1974, Ylessä vuodesta 1977. Raportoi 1992–95 Jugoslavian hajoamisesta. Kirjeenvaihtajana Madridissa 1987–89.

● Unescon media-asiantuntijana Sarajevossa, Bosniassa ja Herzegovinassa 1996–97.

● Sai Journalistiliiton Sananvapauden kunniastipendin 2014 ja Valtion tiedonjulkistamispalkinnon 2004.

● Valmistunut yhteiskuntatieteiden maisteriksi Tampereen yliopistosta.

● Seikkailee ulkomaantoimittajien virolaisesta luottokuvaajasta kertovassa kirjassa *Rindeoperaator Ivar Heinmaa: kus põrgus sa jälle käisid?*. Vitsailee kiistäväänsä kaikki tarinat.

RAULI VIRTANEN

● 66-vuotias toimittaja, tietokirjailija, ohjaaja ja tuottaja omassa yrityksessään Rauli Virtanen Productions Oy:ssä.

● Aloitti uransa Etelä-Suomen Sanomien toimitusharjoittelijana vuonna 1969. Sitten työnantajia ovat olleet muun muassa MTV, Yleisradio, Uusi-Suomi, Helsingin Sanomat, Suomen Kuvalehti ja Apu. Lähtee helmikuussa Burmaan valmistelevaan dokumenttielokuvaa ja sen jälkeen juttumatkalle Kambodžaan.

● Sai Suomen Kuvalehden journalistipalkinnon 2001 ja valtion tiedonjulkistamispalkinnon 1993.

● Aloittaa elokuussa journalistiikan vierailija-professorina Tampereen yliopistossa.

● Jätti omat kansainvälisen politiikan ja lehdistö- ja tiedotusopin opintonsa aikanaan kesken, koska kaipasi teorian sijaan kenttäkokemusta. Aikoo opettaa nimenomaan ulkomaantoimittamisen käytäntöä.

Paikan päälle. Televisiossa ei voi siristää silmiään puoliumpeen ja kuvitella, miten sala-ampuja hivuttautuu paikalleen hiekkasäkkien taakse ja alkaa odottaa tilaisuutta, Toijonen sanoo. Se on kuvattava – jos on päätetty, että se kuvataan.

asettaa ylimääräiseen vaaraan siksi, että toimittaja alkaa provosoida tai tunteilla siellä”, Toijonen sanoo.

Rauli Virtasen keskeisiä ajatuksia on, että Suomi ei ole kaikessa maailman paras maa. Matkoilla hän toki kaipaa läheisiään, mutta koti-ikävä Suomeen maana on jo pitkään ollut vierasta. Homogeenisen, hygieenisen ja talvisin sysipimeän Suomen sijaan hän on antanut itsensä tykäsytä paikkoihin, joissa on valoisaa, lämmintä ja välitöntä, vaikka olisi sota.

Monessa paikassa hän on kokenut kuin kävelevänsä elokuvassa.

”Sellaista fiilistä harvemmin tulee Helsingissä tai Espoossa.”

URANSA ALUSSA Vesa Toijonen toimitti Ylen *Ajankohtaiseen Kakkoseen* ohjelmia kotimaan taloudesta ja politiikasta. Yksi niistä oli vuoden 1981 *Uurnilla tavataan*, jossa näytettiin **Ilkka Kanervan** hakevan monen oton verran hyvää vastausta kysymykseen, onko hän törmännyt valehteluun politiikassa.

Ohjelma rikkoi ajan journalistista kulttuuria, jossa oli tapana luoda vaikuttajista siloteltu kuva. Poliitikot suuttuivat.

”Niihin aikoihin tuli poltettua muutama silta suomalaisen politiikkaan, ja totesin, että tähän seinään ei kannata lyödä päätään tämän enempää. Ulkomailla riittää enemmän siltoja poltettavaksi.”

Kun Toijosta pyytää nimeämään parhaan juttunsa, hän kertoo murjaisseensa neljäkymmentävuotispäivillään, että se on vielä tekemättä. Vieläkään hän ei ole ole varma, tekikö sitä koskaan. Ammatillisesti mieleen jäävää aikaa olivat vuodet 1992–1995, jolloin hän raportoi Jugoslavian hajoamisesta. Aiheeseen sai keskittyä syvällisesti ja sitä oppi tuntemaan. Sodan jälkeen hän työskenteli vuoden ajan Bosniassa Unescon media-asiantuntijana.

Sitten Toijonen on tehnyt alueelta seurantaohjelmia, mistä on ylpeä. Raporttaasi on hänelle kaiken journalismin äiti, ja *Ulkolinja* myös mahdollisuus seurata pidempiä prosesseja.

Kun Toijosta pyytää kertomaan jonkun tarinan Jugoslavian ajoilta, hän ei suostu vaan kertoo paikallisen vitsin muslimikaveruksista, joista toiselta putoaa kranaatti-iskussa korva – mutta enemmän miestä huolettua korvan takana ollut viimeinen tupakka.

Näin huomio on, jälleen kerran, suunnattu paikallisten ihmisten kokemaan ja heidän tapaansa selviytyä.

”Itse en ihan oikeasti koe tehneeni mitään ihmeellistä. Miehen vaan täytyy tehdä mitä miehen täytyy tehdä.”

VIRTANEN EI UJOSTELE jakaa tarinoita reissuiltaan vaan julkaisi niistä viime vuonna uuden kirjankin, *Reissukirjan*, koska ihmiset ovat kyselleet häneltä paljon niistä. Usein jopa enemmän kuin asia-asioista, joista Virtanen on aiemmin kirjoittanut myös tietokirjoja osana elinkeinoaan ja kiertänyt luennoimassa.

Viime vuosina hän on panostanut someen ja kokee toimittavansa siellä seuraajilleen ikään kuin omaa ulkomaanlehteä.

Pitkästä perspektiivistä on verkon informaatiotulvan seulomisessa hyötyä, ja taustojen ymmärtämisen tärkeyttä Virtanen toivoo pystyvänsä välittämään myös syksyllä alkavassa journalistiikan vierailijaprofessuurissaan Tampereella.

”Mua nuoremmat muistaa Berliinin muurin, mutta kuinka moni tämän ikäinen on vielä tuotannossa ja pystyy tekemään seurantaan Vietnamista ja Kambodžasta? Nuoret katsoo mua ihmeissään, että onko toi tyyppi ollut Vietnamissa. Itsestäni kyllä tuntuu, että eihän siitä vielä ole kauankaan.” ●

Isänmaan puolesta. Farzana Wahidy ja Massoud Hossaini haluavat omalla ammattitaidollaan kehittää kotimaataan. Wahidy on perustamassa koko maan kattavaa kuvatoimistoa. Hossaini taas haluaa jatkaa sotakuvaajana, koska hänellä on hyvät taidot ja mahdollisuudet hoitaa tehtävänsä monia muita paremmin.

Kuka, jollemme me?

MARJA HONKONEN, TEKSTI • FARZANA WAHIDY, KUVAT JA HELI SAARELA, KUVAT HAASTATeltavista

Afganistanilaiset Farzana Wahidy ja Massoud Hossaini eivät halua odottaa jonkun muun tekevän jotain maansa tulevaisuuden puolesta. Yhteen heidät toi kuvajournalismi.

”Massoud on minulle vihainen”, **Farzana Wahidy** sanoo ja katsoo puolisoaan **Massoud Hossainia** lempeän ilkkurisesti.

Wahidy on vielä puolen yön jälkeen päättänyt hoitaa hotellihuoneesta käsin muuttaman työasian, eikä kumpikaan ole saanut nukuttua.

Kuten arki Afganistanissa, valokuvaajarin vierailu Suomeen on ollut kiireinen. Helsingissä he ovat Poliittisen valokuvan festivaalin vuoksi. Sen päänäyttely esittelee Wahidyn kuvia afgaaninaisista. Palkittu sotakuvaaja Hossaini taas tuli esittelemään työtään keskustelutilaisuudessa. Pian on aika palata kotimaahan, jonka tulevaisuudesta Wahidy ja Hossaini

löytävät niin toivoa kuin huolta.

”Afganistanin tulevaisuus on epävarma. Kansainvälinen kiinnostus vähenee joukkojen lähdettyä maasta. Kuvissani olen halunnut tallentaa muutoksen kipinöitä naisten elämässä. Jos niitä ei suojella, ne menetetään”, Wahidy sanoo.

KOLMEKYMPPISET WAHIDY ja Hossaini löysivät toisensa ja kuvajournalismin Aina-kansalaisjärjestön kautta.

Hossaini aloitti kuvaamisen jo asuessaan Iranissa, minne hänen perheensä oli paennut Neuvostoliiton miehitystä Hossainin ollessa vauva. Pienestä pojasta kasvoi uudistusmielinen aktivisti, joka valitsi välineekseen kameran.

Wahidyn halu vaikuttaa syttyi Taliban-liikkeen hallitessa Afganistania. Hän kävi maanalaista koulua, opetti naapurin lapsia ja piti huolta pikkusisaruksistaan äitinsä kuoltua.

”En ajatellut haluavani kuvajournalistiksi. Minulla oli kuitenkin olo, että haluaisin tehdä jotain – kertoa niistä asioista, joita ystäväilleni ja läheisilleni oli tapahtunut”, Wahidy kertoo.

Wahidy itse pahoinpideltiin 13-vuotiaana kadulla, koska hän ei käyttänyt burkaa.

Taliban-hallinnon kaaduttua Wahidy palasi kouluun ja Hossaini kotimaahansa. Molemmat päätyivät Ainaan ja saivat työskentelyparikseen vanhemmat kuvaajat.

”Kiinnostuin valokuvauksesta koko ajan enemmän ja enemmän, mutta minulla ei ollut omaa kameraa, ei rahaa eikä kokemusta”, Wahidy kertoo.

Työskentely kanadalaisen kuvaajan kanssa antoi kokemusta ja kielitaitoa. Wahidy pääsi ensimmäisenä afganistanilaisnaisena kuvaamaan AFP:lle. Mentori-kuvaaja auttoi häntä saamaan apurahan kanadalaiseen yliopistoon.

”Siellä rakastuin kuvaamiseen enemmän. Ensimmäinen se oli minulle tapa kertoa asioista ympärilläni, sitten mahdollisuus ansaita rahaa, mutta nyt aloin tuntea vastuuta maastani.”

Hossainin AFP palkkasi kuvaamaan Afganistanin sotaa Yhdysvaltojen joukkoihin sijoitettuna.

SITTEMMIN URAT ovat kulkeneet eri suuntiin. Wahidy on syventynyt pidempiin projekteihin ja koulutukseen, Hossaini taas on jatkanut sodan ja konfliktin kuvaajana.

Tällä hetkellä Hossaini on AP:n palveluksessa. Suuren toimiston leivissä on helpompi saada viisumi naapurimaihin tai Lähi-itään.

Ovia avaa myös Pulitzer, jonka Hossaini voitti vuonna 2012 itsemurhapommittajan hyökkäyksen jälkeä dokumentointeesta uutiskuvastaan. Nimekkään tunnuksen saamisesta on kääntöpuolensa. Sillä saa myös niiden huomion, jotka eivät ole kriittisestä kuvajournalismista kovin innostuneita.

Kuvauskeikoilla Hossaini pyrkii sulautumaan massaan lippalakini ja paksun takin turvin. Suorat hyökkäykset toimittajia kohtaan ovat harvinaisia, mutta ei heitä erityisesti mielenosoituksissa varotaan.

Oma lukunsa on, jos suututtaa sota-

päällikön, kuten Wahidy kerran.

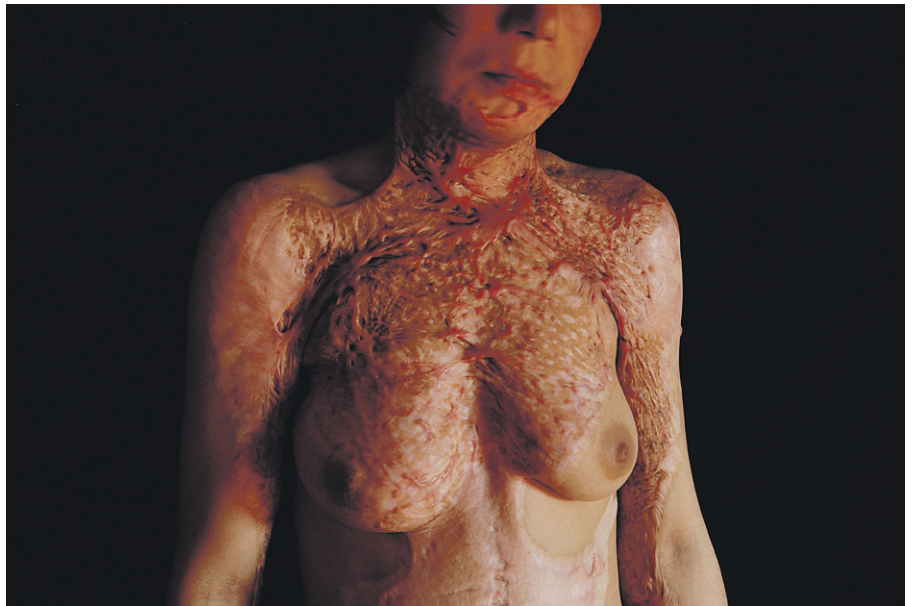
”Hän kutsui minut puheilleen 30 minuutin kuluessa. Ellen saapuisi, hän lähettäisi väkensä perääni. En ymmärtänyt, mikä kuvissa oli pielessä. Sanoin, että okei lähetä vaan, minulla on töitä”, Wahidy sanoo.

Päällikköä oli suututtanut se, millaisia kuvia Wahidy afganistanilaisena oli ottanut. Ulkomaalaiselta tämä olisi vastaavien kuvien ottamisen ymmärtänyt.

”Naiskuvaajat ovat edelleen aika epävalloisia. Monesti joudun matkustamaan jonkun kanssa”, Wahidy kertoo.

Erityisen vaarallisia ovat kuvauskeikat maaseudulle.

”Valmistaudun henkisesti siihen, etten ehkä palaakaan. Ja kun palaan, ajattelen,

Epätoivon jäljet. Afganistanissa tapahtuu paljon itsemurhia, mutta tilastot ovat epäluotettavat. Polttoitsemurha näyttäytyy naisille ainoana ulospääsynä köyhyydestä ja perheväkivallasta. Heratissa asuvan nainen paljastaa palovamma-arpensa Farzana Wahidyn kuvassa vuodelta 2008.

Varhaisaamu. Naisia Bamiyan provinssissa Farzana Wahidyn vuonna 2010 ottamassa kuvassa.

”Valmistaudun henkisesti siihen, etten ehkä palaakaan keikalta. Ja kun palaan, ajattelen, että herranjumala, tästäkin selvisin hengissä.

Farzana Wahidy

Riittävän suuri unelma.

Kun Farzana Wahidy kuuli koulutus- ja tutkimusprojektinsa toteutuvan, hän ei saanut nukuttua. "Kaverini lainasi mietelauseita: 'Jos unelmasi eivät pelota sinua, et unelmoi tarpeeksi isosti'. Tämä on riittävän isoa ja pelottavaa, joten se ehkä muuttaa jotain", Wahidy sanoo.

että herranjumala, tästäkin selvisin hengissä."

Jatkuva stressi on yksi syy, miksi Wahidy ei enää kuvaa mielenosoituksia ja pommi-iskuja. Keikkojen jälkeen hän oli masentunut, eikä päässyt irti ahdistavista kokemuksista. Keskustelu-apua traumaperäiseen stressiin on Afganistanissa turha odottaa.

"On silti tärkeää, ettemme vain istu ja odota, että joku muu tekisi jotain, koska työ on vaarallista ja hankalaa. Kun asioita muutetaan, sillä on uhrinsa. Mutta vain niin asiat voivat muuttua."

WAHIDY SANOO haluavansa käyttää hyväkseen kaikki tilaisuudet maansa auttamiseksi. Tällä hetkellä hän koordinoi projektia, jossa tallennetaan maan valokuvauksen historiaa, uudistetaan tekijänoikeuslainsäädäntöä ja koulutetaan valokuvaajia. Tavoitteena on synnyttää koko maassa toimiva kuvatoimisto, jota paikallisilla medioilla ja järjestöillä olisi varaa käyttää.

Valokuvaajien tekijänoikeudet ovat Afganistanissa retuperällä. Kuvia käytetään usein ilman lupaa tai korvauksia hyvissäkin lehdissä.

Kuvaajakoulutukseen on paljon tarjok-

kaita. Energiaa ja intoa löytyy, mutta rahat ovat vähissä. Työvälineitä projektiin on kerätty lahjoitusten turvin.

Wahidy on myös perustamassa maahan ensimmäistä valokuvaajien järjestöä, jonka tavoitteena on jakaa maan kuvaajille apurahoja. Nykyisin moni joutuu tekemään kahta työtä.

Projektia on tukenut puoliso Hossaini omasta taskustaan.

"Aikaisemmin saatoin rahoittaa projekteja tekemällä jonkun vaarallisen keikan, mutta nyt olen ollut liian kiireinen", Wahidy sanoo.

Pari tukee toisiaan, mutta kahden uran yhdistäminen ei kiireen vuoksi ole aivan helppoa.

"Juuri nyt minulla on aikaa, energiaa ja vapautta tehdä töitä. On luovuttava jostain, jos haluaa tehdä paljon", Wahidy pohtii.

Hossaini huomauttaa, että joskus paris-kunta ottaa yhteen erilaisten näkemysten takia. Yhdestä he kuitenkin ovat yhtä mieltä.

"Kuten Massoud aina sanoo, valokuvaus on paras keino herätellä ihmisiä. Se on tapa jakaa tietoa muuttamatta sitä, puutumatta siihen tai lisäämättä siihen omia uskomuksiaan", Wahidy toteaa. ●

KUVAAJAPARI

- Farzana Wahidy syntyi 1984 Kandaharissa.
- Vetää Afghanistan Development and Peace and Research Organizationin koulutus- ja tutkimusprojektia, jonka tavoitteena on kuvatoimiston perustaminen. Kuuluu myös maan arkea dokumentoivien kuvaajien verkostoon.
- Työskenteli aiemmin ensimmäisenä afganistanilaisena naiskuvaajana AFP:lle ja AP:lle.
- Yksi Kolmanteen Polveen -valokuvanäyttelyn kuvaajista. Näyttely on esillä Valokuvataiteen museossa 12.4. saakka.
- Massoud Hossaini syntyi 1981 Kabulissa.
- Työskentelee kuvatoimisto AP:n valokuvaajana Afganistanissa, Pakistanissa ja Lähi-idässä.
- Sai vuonna 2012 Pulitzer-palkinnon työskennellessään uutistoimisto AFP:n kuvaajana. Palkinto oli AFP:n ensimmäinen.

Nimensä veroinen paperi.

Jussi Virkkunen sanoo olevansa tyytyväinen, että nollasopimuksen kieltämisen puolesta kampanjoidaan. "Nollasopimus ei ole reilu. Työsopimuksen pitäisi sitouttaa sekä työntekijää että työnantajaa."

Ikuinen epävarmuus

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI ● HELI SAARELA, KUVA

Nollasopimukset ovat arkea myös toimittajille. MTV:ssä työskennelleelle Jussi Virkkuselle ongelmaksi nousi toimeentulon epävarmuus.

Jatkuva taloudellisessa epävarmuudessa elämistä. Työvuoroja joskus enemmän, joskus vähemmän. Ei toivoa vakinaistamisesta. Ei vapautta työskennellä muille. Lopulta työt loppuvat, minä työvoimaviranomainen saattaa tulkita työntekijän omaksi irtisanoutumiseksi. Siitä taas seuraa karenssi.

Toimittaja **Jussi Virkkunen** työt MTV:n uutistoimituksessa loppuivat tammikuussa. Virkkunen työskenteli MTV:ssä vuokratyöfirma Nouhau Professionalsin kautta, joten häntä ei tarvinnut irtisanoa, Virkkusen ja Nouhaun välisessä "nollasopimuksessa" kun ei taattu töitä muutenkaan. Nouhaun kautta MTV:lle syksystä 2012 työskennelleelle Virkkuselle vain ilmoi-

tettiin, että työvuoroja ei kahden kuukauden päästä enää ole luvassa.

Virkkunen korostaa, ettei ole katkera MTV:lle. Vaikka työsuhte oli solmittu vuokratyöfirman kanssa, palkka oli tessin mukainen ja työsuhte-edut samat kuin talon varsinaisilla työntekijöillä.

"En syytä Maikkaria yhtään mistään", Virkkunen sanoo.

"Miksi työnantaja jättäisi tekemättä nollasopimuksia, jos lainsäädäntö ei sitä estä?"

VIKKUNEN OLI työskennellyt MTV Uutisissa puolen vuoden pätkän, kun jatkoa syyskuun alussa 2012 tarjottiin Nouhau Professionalsin kautta. MTV:ssä oli tuolloin päällä rekrytointikielto. Työtunteja olisi viikossa 0–37,5.

"Onhan siinä kuin löysässä hirressä. Kolmen viikon vuorolistat julkaistiin viiden kuuden päivän varoitusbajalla. Odotettiin, onko töitä ja miten paljon."

Virkkunen kuvailee oloaan helppotuneeksi nyt, kun työt MTV:ssä ovat loppuneet. Epävarmuus vaikutti lopulta työmotivaatioonkin.

"Harmittaa, että suostuin tekemään töitä nollasopimuksella. Totta kai voi kysyä, oliko minulla vaihtoehtoa."

MTV on perustellut nollasopimuksilla työskentelevän vuokratyövoiman käyttöä sillä, että kyse on kätevästi joustavista vuorojen paikkaajista. Todellisuudessa vuokratyö on pitkäkestoista. Nettiuutisoinnista vastaavalla multimediaosastolla puolet työntekijöistä, toistakymmentä, on Virkkusen kaltaisia nollasopimuslaisia.

PÄÄLUOTTAMUSMIES Kari Pyrhönen sanoo, että MTV:n johtoon on yritetty vaikuttaa ennen kaikkea keskustelemalla.

"Olemme koittaneet vedota työnantajan moraaliin. Eihän voi olla niin, että ollaan jatkuvasti työ-

suhteessa vuokrafirmaan, mutta palkkaa ei välttämättä tule lainkaan. Ollaan vuokratyöfirmassa kuin hyllyllä."

MTV:n vastaava päätoimittaja **Merja Ylä-Anttila** ei pidä Nouhaun kautta tehtyjä nollasopimuksia ongelmallisina. Hän rinnastaa sopimukset monen muun mediatalon käyttämiin tarvittaessa töihin tuleviin ja freelancer-työhön.

"Meillä on toimittu näin vuodesta 2011. 95-prosenttisesti tilanteeseen on oltu puolin ja toisin tyytyväisiä. Minun korviini ei ole kuulunut tyytymättömyyttä."

Ylä-Anttila ei halua vaalien alla ottaa kantaa siihen, tulisiko nollasopimuksiin puuttua lainsäädännöllä. MTV:lle sopimusten hyöty on niiden joustavuudessa, ei niinkään kustannuksissa.

"Palkkaus on tessin mukainen. Mutta meille on helpompaa, kun saamme tarvittaessa työvoimaa yhdeltä luukulta." ●

Maakuntalehdet tekevät sen itse

ESSEE

● JUHA HONKONEN
juha.honkonen@vihrealanka.fi
KIRJOITTAJA ON SUOMEN
LEHDISTÖÖN PEREHTYNYT
VIHREÄN LANGAN PÄÄTOIMITTAJA.

Alueellisten sanomalehtien hiipumisesta syytetään turhaan Yleä ja iltapäivälehtiä. Lehtitalot ovat viimein katsomassa peiliin. Maksumuurit ja mobiilisovellukset ovat viimeinen toivo, kirjoittaa Juha Honkonen.

Isot pojat ovat palanneet hiekkalaatikolle nahistelemaan.

Helsingin Sanomien ja Yleisradion nokkapokassa oli hiljaiseloa **Mikael Pentikäisen** saatua potkut *Hesarin* vastavan päätoimittajan paikalta. Helmikuun alussa hänen seuraajansa **Kaius Niemi** kuitenkin palasi Sanoma Oyj:n rakkaalle agendalle, Ylen kimppuun. Taitavat olla eduskuntavaalit lähellä.

Niemi syytti kolumnissaan sanomalehtien ahdingosta Yleisradiota. Ylen uutistoiminnan vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** taas käänsi vastauksessaan syyttävän sormen kohti iltapäivälehtiä.

Kummatkin ovat väärässä.

Kun sanomalehtien levikistä katosi vuosina 2004–2013 yli viidenneksen, lehtiyhtiöt tekivät sen ihan itse. Ne ampuivat itseään joka raajaan jakaessaan ilmaiseksi kaikkein tärkeimpänsä, paikallisuutiset.

Toki ihmisten ajankäytöstä kilpailevat myös esimerkiksi iltapäivälehdet, televisio ja sosiaalinen media. Maakuntalehdistö ei kuitenkaan kaadu niihin, sillä ne eivät tee sitä, missä paikallinen aviisi on hyvä: oman alueen oleellisimpia uutisia.

NIEMEN MUKAAN ”Ylen strategia (joka pyrkii palvelemaan kaikkia ihmisryhmiä) on liian mahtipontinen ja iso Suomen kokoiseen maahan eikä se ota huomioon vaikutuksia muuhun mediakenttään”.

Väitän, että nuo vaikutukset ovat erittäin positiivisia. Ylen aluetoimitukset ovat maakuntalehtien lähes ainoita kilpailijoita. Kaupunki- ja paikallislehtien resurssit ovat minimaaliset, ja ne ovat usein maakuntalehtien omistamia. Jos sparraavia verorahoitteisia journalisteja ei olisi, uutiskilpailu sulaisi kuin lumi leikkimökin katolta.

Monopolia ei maakuntalehden toimituksessa juhlittaisi. *Helsingin Sanomien*kin toimituksessa oltiin pettyneitä, kun rakas kilpailija, paperinen *Uusi Suomi* kuopattiin 1991. Sama uutiskilpailua kuristava vaikutus olisi ehdotuksella, jonka

KUVA: HELI SAARELA

mukaan Yle velvoitettaisiin tarjoamaan aineistoaan lehdille ilmaiseksi. Toki Ylesäkin varmasti on tehostamisen varaa, mutta journalismi pitää jättää rauhaan.

Niemi mainitsee kaupallisen median uudeksi uhaksi *Kioskin* tyyppiset palvelut, joilla Yle haalii yleisöä, joka ei perinteistä mediaa muuten seuraa. Huoli on aiheeton, sillä ei *Hesarikaan* tarjoa tällaista sisältöä.

Niemen kanssa samaa säveltä soittaa vaalien alle tähdätyt raportit *Ylen suuri tehtävä*. Nettisivun lisäksi se julkaistaan dokumenttielokuvana MTV:llä maaliskuun puolivälissä. Rahoittajina ovat maamme suurimmat kaupalliset mediat. Mukana olevat maakuntalehdet eivät näe syytä ahdinkoon omassa toiminnassaan vaan enemmänkin Ylessä.

YLEN JÄÄSKELÄINEN kirjoitti eräänlaisessa vastineessaan Yleisradion omasta tutkimuksesta, jossa ”paljastui iltapäivälehtien tappava vaikutus maakuntalehtien verkkoliiketoimintaan tulevaisuudessa”. Jääskeläisen linkkaamasta tutkimuksesta ei kuitenkaan voi tehdä mainittua johtopäätöstä.

Yksi tulos kyllä on, että iltapäivälehdet ovat tärkeimpiä uutislähteitä internetissä. Se ei kuitenkaan tarkoita, että iltapäivälehdet korvaisivat maakuntalehtiä. Vastaajista 26 prosenttia sanoi lehden ilmaistarjonnan olevan syy sille, ettei uutisista haluta maksaa. Eli 74 prosentin syy on jokin muu. Tuosta 26 prosentista iltapäivälehtien osuus on tutkimuksen perusteella noin kolmannes. Koko vastaajaporukasta siis alle kymmenys ei maksa journalismista iltapäivälehtien takia.

Maakuntalehden uhka ei ole iltapäivälehti, koska siinä ei ole paikallisia uutisia. Maakuntalehdessä taas ei välttämättä muuta tarvitse ollakaan.

Mikä sitten on oikea syy? Sitä Ylen tutkimus ei kerro, mutta minulla on hypoteesi. Suurin syy on se, ettei sanomalehden aineistosta tarvitse maksaa. Lehti tarjoilee riittävän annoksen paikallisu-

Jos kioskilta saa ilmaisia merkkareita, miksi maksaa noitapilleistäkään?

tisia ilmaiseksikin.

TEIN MAKSUMUUREISTA pienen selvityksen. Kävin helmikuun alussa kaikkien maakuntalehtien nettisivuilla. Ilmeni, että jokainen julkaisu tarjoaa roppakaupalla oman alueensa uutisia ilmaiseksi. Muutamalla lehdellä, esimerkiksi *Aamulehdellä*, pisimmät jutut ovat maksullisia. Sillä ei kuitenkaan ole peruslukijalle mitään merkitystä. Hän saa sivustolta kohtuuisen paikallisia juttuja, on tyytyväinen ja klikkaa itsensä muualle.

Tällainen niin sanottu freemium-malli osoittautui yleisimmäksi maksumuuriksi. Sen suurin ongelma on, että ilmaisia juttuja on tarpeeksi useimmille lukijoille. Jos kioskilta saa ilmaisia merkkareita, miksi maksaa noitapilleistäkään?

Kolmella lehdellä, *Helsingin Sanomilla*, *Keskisuomalaisella* ja *Savon Sanomilla*, on käytössään rajoitin: korkeintaan viisi ilmaista juttua viikossa. Tällaisen muurin yli on naurettavan helppo loikata. Ohjeet löytyvät googlaamalla muutamassa sekunnissa. Lisäksi juttuja voi lukea sosiaalisen median kautta rajattoman määrän.

Sekä mittari- että freemium-mallissa kävijämäärät saadaan varsin suuriksi. Ongelmana on, ettei maksavia asiakkaita ole paljon, koska ilmaistakin tarjontaa on runsaasti.

MILLAINEN SITTEn olisi paras maksumuu-

ri? En tiedä, mutta hämmästyttävää on, ettei millään maakuntalehdellä ole käytössään totaali-muuri. Siinä yhtään juttua ei voi lukea ilman maksua. Sellainen on maailmalla esimerkiksi *Financial Timesilla*, *The Wall Street Journalilla* ja *The Timesilla*. Ne tuottavat voittoa.

Niin sanottu kova muuri varmasti vähentää sekä kävijöitä että mainostuloja. Se peli on kuitenkin jo hävitty Googlen ja Facebookin kaltaisille nettijäille. Pelkästään ensin mainittu imee Yle-raportin kirjoittajien mukaan Suomen mainosmarkkinoilta vuosittain jopa 150–200 miljoonaa euroa, ja tahti vain kiihtyy. Lehdet eivät pysty kilpailemaan goljattien kanssa määrällä eivätkä laadulla (ilmoitusten tarkalla kohdentamisella).

Niinpä tulot täytyy saada lukijoilta. Maakuntalehdille ratkaisevaa on, kuinka toimivat mobiilisovellukset ja maksumuurit niille saadaan rakennettua.

Kaikissa maakuntalehdissä pohditaan, millainen olisi tuottavin maksumuuri. Suurimmalla osalla ei ole vielä minkäänlaista muuria, mutta helmikuun *Suomen Lehdistön* mukaan viimeinenkin seitsenpäiväinen lehti aikoo pystyttää omansa jo tämän vuoden aikana. Asia on siis erittäin akuutti.

Kun samaan aikaan mietitään kuumeisesti Ylen roolia, riittää median hiekkalaatikolla melskettä. ●

Omalla rahalla. Hannamari Shakya ja Riikka Suominen uskovat valoisaan tulevaisuuteen.

Paljon pelissä

Lehtiään itse kustantavat päätoimittajat Hannamari Shakya ja Riikka Suominen tietävät, mitä omakustannelehden tekeminen vaatii.

JOHANNA LASSY-MÄNTYVAARA, TEKSTI • KATJA TÄHJÄ, KUVA

Vastikään uudistuneen valokuvalehti *Raw View*'n ilmestymisen on jo seitsemän vuoden ajan mahdollistanut yksi asia ylitse muiden. Laadukas sisältö on kasvattanut 160-sivuisen järkäleen mainetta niin, että maailman parhaat valokuvaajat antavat siihen kuviaan ilmaiseksi.

Kansainvälisestä tekijätiimistä palkkiot maksetaan toimituspäälliköille, toimitussihteerille, graafikolle ja kääntäjälle. Lehden perustanut ja seitsemän vuotta päätoimittajan pestiä hoitanut **Hannamari Shakya** puolestaan hankkii elantonsa osa-aikaisesta työstään Aalto-yliopistolla, valokuvakirjojen tuottajana. *Raw View*'n teosta hän ei ole vielä toistaiseksi nostonut itselleen palkkaa.

Muutama vuosi sitten päätoimittaja

kylläkin pani likoon omaa henkilökohontaista lainaansa, jotta lehden tekeminen saatiin jatkumaan. Ja jotta kallis lehtiuidistus saatiin toteutettua, hän luopui työhuoneestaan ja käytti kaikki säästönsä painolaskun maksamiseen.

Miksi ihmeessä?

”Kuvaajat ja lukijat ansaitsevat visuaalisesti korkeatasoisen ja näkemyksellisen valokuvalehden, joka julkaisee dokumentaarisia kuvasarjoja. Tällaista lehteä ei muualla maailmassa tehdä”, Shakya perustelee.

HUILIN PÄÄTOIMITTAJAN Riikka Suomisen motivaatio omakustanteen julkaisemiseen puolestaan kumpuaa ekologisen muutoksen välttämättömyydestä.

”Elämäntapamme kaipaa valtavaa muutosta. Ilmastonmuutoksen vuoksi pitää tehdä kaikilla rintamalla isoja muu-

”Pitkällä aikavälillä luon tässä itselleni työpaikkaa. Siksi sijoitan mieluummin firmaan kuin nostan itselleni palkkaa.

Riikka Suominen, Huili

toksia lähivuosina. Tarvitaan asiantuntevaa mediaa, joka vaatii muutosta poliitikoilta ja kannustaa ihmisiä huomaamaan muutoksen hyvät puolet.”

Jotta tällainen media olisi olemassa, Suominen on julkaissut itse lehteään vuodesta 2012. Hän haluaa julkaista juttuja luonnonvarojen säästävästä elämästä. Se ei ole ahdistavaa, vaan kaunista, helppoa ja hauskaa.

Huili aloitti ruotsalaisen sähköyhtiön asiakaslehtenä vuonna 2010, mutta joutui pian lakkautuslistalle yhtiön talousvaikeuksien vuoksi. Suominen ja muut lehden tekijät ottivat starttilainaa ja perustivat oman kustantamon lehden jatkamiseksi.

Suominen maksoi viime vuonna itselleen palkkaa 6 000 euroa. Päätoimittaja on Huilin ainoa työntekijä. Toimituspäällikkö, taiteaja, valokuvaaja ja toimittajat puolestaan ovat freelancereina toimivia ammattilaisia. Heille maksetaan kohtuulliset palkkiot, mitä Suominen pitää tärkeänä kaupallista lehteä tehtäessä.

Suominen itse ansaitsee vielä toistaiseksi elantonsa pääasiassa freelancetöimittajan töistä sekä tekemällä koulutus- ja puhujakeikkoja.

”Huilin tilaajamäärät ovat kasvussa. Pitkällä aikavälillä luon tässä itselleni työpaikkaa. Siksi sijoitan mieluummin firmaan kuin nostan itselleni palkkaa”, hän perustelee.

SEKÄ RAW VIEW’N että Huilin talous koostuu tilaajamaksuista, irtonumeromyyntistä, vaihtelevista ilmoitustuloista ja kulttuurilehtituesta. Huili sai tukea viime vuonna 6 000 euroa, Raw View 18 000 euroa. Huilin painattaminen maksaa noin 5 000 euroa per numero, Raw View’n 10 000 euroa.

Molemmat ovat keränneet varoja myös joukkorahoituspalvelu Mesenaatin kautta.

Huillilla on tällä hetkellä 3 000 tilaajaa. Määrä kasvaa hitaasti, mutta tasaisesti. Koska markkinointirahaa ei ole, uusia tilaajia tulee lähinnä lukijoiden suosituksen ja sosiaalisen median ansiosta sekä tapahtumissa kiertämällä.

”Kasvu on hidasta, mutta monet tilaajat jäävät pitkäaikaisiksi lukijoiksi. Heillä on oikeat syyt ryhtyä tilaajiksi”, Suomi-

nen kertoo.

Taloudellisesti kannattavaa lehden tekeminen olisi 5 000 tilaajan turvin.

”Myös talousihmisten mielestä”, Suominen tarkentaa.

Raw View’n tilaajamäärä on tällä hetkellä reilu tuhat. Lehtiudistus on tuonut mukavasti lisäystä. Erityisesti kansainvälinen levikki on ollut kasvussa.

ILMOITUSMYYNIN VARAAN kumpikaan

lehti ei pysty laskemaan.

”Ilmoitusmyynti ei kasva samaa tahtia tilaajamäärien kanssa. Sen logiikasta on välillä vaikea saada kiinni”, Riikka Suominen sanoo.

Raw View’ssä ilmoitustulojen kertymistä rajoittaa myös lehden konsepti. Lehti tehdään visuaalisuuden ehdoilla ja ilmoituksia voidaan ottaa mukaan vain, jos ne eivät riko tarkkaan mietittyä kokonaisuutta.

Shakya tietää, että Suomessa olisi kaupallisesti helpompi menestyä harrastajakuvaajille suunnatulla, valokuvauksen tekniseen tietoon keskittyvällä lehdellä. Konseptin muuttaminen ei kuitenkaan tule kyseeseen.

”Sisällöstä ei tingitä piiruaakaan”, Shakya linjaa. ●

Satasella kampanjoimaan

Minimaaliset markkinointibudjetit ovat pienlehtien yhteinen haaste. Lähes kaikki resurssit kuluvat sisällöntuotantoon ja jos markkinointia tehdään, se ei saa maksaa juuri mitään.

Raw View toteutti viime vuoden lopulla Facebook-kampanjan, jonka budjetti oli reilut 150 euroa. Kampanja toimi hyvin ja toi 70 uutta tilaajaa.

Huili puolestaan on kerännyt uusia tilaajia mm. tekemällä jalkatyötä tapahtumissa. Ainoa tarvittava resurssi on tällöin ollut aika.

Kulttuurilehtien on mahdollista saada markkinointitukea myös Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultin kautta. Kultissa on käynnissä opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittama markkinointiprojekti, joka tarjoaa jäsenlehdille muun muassa markkinoinnin koulutusta.

”Monilla lehdistämme on hyvin syvällistä erityisosaamista, joka pitää osata kohdistaa sitä arvostavalle kohdeyleisölle. Se

on monesti hyvin kapea, mutta syvä segmentti”, kuvaa Kultin ry:n markkinointipäällikkö, **Maria Halonen**.

”Tarinoiden aikakaudella sisällöt ratkaisevat. Osta lehti-näkökulma ei ole tepsinyt markkinoinnissa enää pitkään aikaan.”

Johanna Lassy-Mäntyvaara

JOUKKORAHALLA

● Raw View sai viime vuonna kerättyä 7 085 euroa lehtiudistuksensa rahoittamiseen.

● Huili hankki Mesenaatin kautta kaksi vuotta sitten 14 uutta pienosakasta, 9 335 euroa rahaa ja rutkasti näkyvyyttä. Tällä oli keskeinen merkitys lehden jatkumiselle.

Otålig. HSS Medias vd Svante Wahlbeck vill se snabbare beslut. De pågående samarbetsförhandlingarna ska spara pengar så att bolaget har råd med nysatningar.

”Det här är vår sista chans”

LINA LAURENT, TEXT • KARL VILHJÄLMSSON, FOTO

HSS Medias vd Svante Wahlbeck hann jobba knappt fem månader innan det omfattande sparkravet var ett faktum. Nu ska bolaget vändas och det ska ske snabbt.

Vi träffas på ett hotell i Helsingfors samma dag som samarbetsförhandlingarna inletts. **Svante Wahlbeck** har anlänt till huvudstaden i sällskap av *Vasablads* chefredaktör **Niklas Nyberg** och den nya försäljningsdirektören **Mika Mäkisalo**.

”De här killarna ska rädda bolaget”, säger Wahlbeck när vi skakar hand.

Han säger det skämtsamt men under ligger ett allvar.

”Det här är sista chansen att vända utvecklingen.”

Den tre man starka delegationen

är i Helsingfors för att träffa österbottniska riksdagsledamöter och för att diskutera finlandssvenskt mediesamarbete med KSF Media.

”Vi har diskuterat samarbete i över tre år men var är det konkreta resultatet? Jag vill ha mer substans.”

Wahlbeck konstaterar att han är otålig till sin natur. På HSS Media vill han se snabbare förändringar, nya produkter och framförallt snabbare beslut om att backa ifall en idé inte fungerar. Och även om han inte går in på detaljer om hur omstruktureringen ska ske har han en hel del visioner.

”Vi ska sätta mindre resurser på

utseendet – vi har redan världens bästa design. Vi ska satsa på marknadsföring och branding, på att sälja prenumerationer och annonser och på att utveckla produkter som fungerar i framtiden.”

KONCEPTET LÅTER BEKANT. Vad tycker personalen? HSS Medias huvudförtroendeman **Viveca Dahl** svarar i telefon i Vasa. Dahl har sedan samarbetsförhandlingarna inleddes varit de anställdas språkrör. Hon säger att den största oron handlar om vad som händer ifall bolaget inte lyckas vända trenden. Redan nu upplever många att mediehuset är inne i en ond spiral med ned-

skärningar, som lett till tunnare innehåll, vilket lett till sämre intäkter och det i sin tur till ytterligare sparkrav.

"I riktigt dystra stunder känns det som om det skulle vara bättre att lägga ner allting, låta det gå snabbt i stället för att långsamt strypa hela bolaget."

Dahl konstaterar att det efter tidigare års samarbetsförhandlingar inte går att spara mera utan att det syns i slutresultaten, de journalistiska produkterna.

Hon efterlyser en tydligare linje från ägaren och bolagets ledning över vad man vill göra med företaget i ett längre perspektiv.

"Stiftelsen säger att den är en aktiv och engagerad ägare. En engagerad ägare borde i ett tidigare skede ha satsat mera på utveckling och skapat ett boägg för sämre tider. Nu är vi rädda för att nedskärningarna leder till att man sänker flotten vi sitter på."

Flotten Dahl syftar på är papertidningen, produkten som fortfarande genererar överlägset mest inkomster.

PÅ PATENT- OCH REGISTERSTYRELSEN i Helsingfors finns Ab Vasabladets stiftelseurkund. Det sköra och gulnade dokumentet är undertecknat i januari 1989, året då Harry Schaumans Stiftelse tog steget in i mediebranschen.

"Den av bolaget utgivna tidningen *Vasabladet* skall ha som sin främsta uppgift att i frisinad anda verka som språkrör för Österbottens svenska befolkning."

Harry Schaumans Stiftelse köpte *Vasabladet* (grundad 1856) för att tidningens ansågs bli en bra affär och en bra affär blev den. Stiftelsen köpte fler och fler tidningar och i dag ger mediekoncernen HSS Media ut *Vasabladet*, *Österbottens Tidning*, *Syd-Österbotten* och *Pietarsaaren Sanomat*.

De goda tiderna pågick länge. Fram till 2012 visade bolaget ett positivt resultat och delade mellan 2009 och 2013 ut sammanlagt 2,4 miljoner euro i dividend till ägarstiftelsen.

År 2013 vände det. HSS Media gjorde för första gången ett negativt resultat, en halv miljon euro, och förlusten i föl beräknas bli dubbelt så stor.

"SIFFRORNA ÄR förfärliga. De pågående samarbetsförhandlingarna

görs av nödtvång."

Advokat **Stefan Wikman** är styrelseordförande i Harry Schaumans stiftelse sedan 2008. Under den senaste månaden har bland andra bolagets anställda frågat sig varför ägaren inte i större grad kan gå in och stöda bolaget eller helt enkelt godkänna ett negativt resultat.

"Det är ett alltför smalt synsätt", säger Wikman.

Han påpekar att stiftelsens ändamål är att stöda "vetenskap, kultur och utbildning på svenska i Österbotten". Enligt stiftelsens stadgar tillfaller 70 procent av utdelningen, i föl en miljon euro, Svensk-Österbottenska samfundet. Det som blir över skulle inte i dagsläget räcka för att täcka mediebolagets förluster, något som enligt stiftelsens stadgar inte ens skulle vara möjligt.

"Harry Schauman var affärsman, inte tidningsman som **Amos Anderson**. Ända sedan stiftelsen köpte *Vasabladet* har utgångspunkten varit att bolaget ska klara sig på egen hand."

Wikman har inte förståelse för förslaget om att stiftelsen borde sälja fastigheter till förmån för mediebolaget.

"Vi kunde teoretiskt täcka förlusterna med att sälja en fastighet per år men vad skulle vi göra efter fem år? Vi kan inte tänka kortsiktigt, en stiftelses placeringshorisont är så gott som evig."

NÄSTA TELEFONSAMTAL går till **Tom Westermarck** som är vd för Harry Schaumans stiftelse och styrelsemedlem i HSS Media. Han påpekar att HSS Media har rätt stora ackumulerade vinstmedel, över tre miljoner euro, som bolaget nu åter av och som används under omställningen.

"Under de senaste åren har vi dessutom gjort stora investeringar, både i papertidningen och på webben."

Westermarck nämner övergången till tabloid, det nya redaktionssystemet och investeringar i utvecklingen av det digitala systemet. Vilken roll HSS Media ska ha i det österbottenska mediefältet i framtiden vill Westermarck inte kommentera.

"Vi har en del planer men mer kan jag inte säga. Målet är att skapa så goda förutsättningar som möjligt för att bedriva den verksamhet bolaget ska bedriva."

Håkan Anttila, HSS Medias sty-

Harry Schauman var affärsman, inte tidningsman som Amos Anderson.

Stefan Wikman, styrelseordförande i Harry Schaumans stiftelse.

relseordförande skulle vara den mest naturliga personen att svara på frågor om bolagets målsättningar och framtida visioner. Han är ändå ovillig att kommentera frågorna och hänvisar till pågående samarbetsförhandlingar. Han vill inte heller svara på hur han anser att företagets styrelse lyckats leda bolaget eller med att rekrytera verkställande direktörer.

"Menar du att jag skulle gå ut med självkritik?", säger Anttila.

TILLBAKA TILL HOTELLET och Svante Wahlbeck. Samtalet handlar nu om journalistisk etik. Strax innan Wahlbeck tillträdde deltog han i Journalistförbundets seminarium i Åbo där han bland annat sade att ett av tidningshusets stora problem är att femtio procent av de anställda inte vill samarbeta genom att göra kommersiellt innehåll.

I dag har han en annan uppfattning.

"Jag förstår bättre diskussionen om journalistisk integritet men jag förstår fortfarande inte att man kan göra vissa saker men inte andra med hänvisning till den integriteten."

Kan du konkretisera?

"Vi skriver väldigt mycket om företag i vårt journalistiska material. Vi berömmar företagen, skriver positivt om deras produkter och ur min synvinkel är skillnaden till våra advertorials inte stor."

Hur ser den dagen ut då HSS Media nyanställer?

"En av de svåraste sakerna med att försöka svänga ett bolag som det inte går bra för är att vi har en lagstiftning som gör det väldigt svårt att satsa samtidigt som man sparar. För man får givetvis inte slänga ut människor som man tycker presterar dåligt och ta in andra människor som man tror att ska prestera bättre."

Du är företagare, ifall HSS Media var ditt eget bolag, vad skulle du göra?

"Jag skulle aldrig ha hamnat i det här läget."

Men nu är du där...

"Med egna pengar tänker man kanske ännu mer på konsekvenserna av olika beslut. Jag skulle skära i kostnaderna ytterligare och om det hade varit mitt företag hade det inte gått fem månader innan samarbetsförhandlingarna inleddes. Fem månader är en fruktansvärt lång tid att ta ett beslut." ●

SVANTE WAHLBECK

● Bytte bana: Bioke-mist och företagare. Kom till HSS Media från familjeföretaget Hycail.

● Familj: Hustru och två tonåriga barn vilka bor kvar i Åbo.

● På sociala medier: Har medvetet hållit låg profil. Gick med i Facebook hösten 2014 eftersom kollegerna sade att han var tvungen.

● Speciellt: Är i Åbo känd för sin rättskamp mot Åbo hamn och LNG-terminalen för flytande naturgas. Har en fladdermuskoloni på vinden i sitt hus på Runsala.

LÄS MER OM STYRELSE-MEDLEMMARNA I HSS MEDIA OCH HSS PÅ: JOURNALISTI.FI

Det bidde ingenting

DAN LOLAX dan.lolax@fabsy.fi SKRIBENTEN ÄR SAMHÄLLSREPORTER PÅ ÅBO UNDERRÄTTELSE. SKRIVER OCKSÅ NYHETSBLOGGEN.

Trots mycket prat om samarbete så har de finlandssvenska mediehusen gjort slag i saken främst då "samarbete" förekommit som första led i det så falska ordet "samarbetsförhandling".

Ja, det har funnits gemensamma projekt – om var läsarna känner sig hemma och om deras privatekonomi. I mars sju sätts ett gemensamt fondspel.

Men projekten känns inte som den kraftansträngning som behövs. På sistone har pratet om samarbete ersatts med uppvärmd Ylekritik. Det tyder på att idéerna börjat sina.

MEDIEHUSEN SKA MÄTAS med sina egna måttstockar. Samarbetet var trots allt ett uttalat mål, en röd tråd genom fjolårets mediediskussion.

Uttalat förblev exakt hur samarbetet var tänkt att skapa en bättre journalistik och lindra tidningarnas ekonomiska lidanden.

En sorts färdkost fanns i professor **Tom Morings** fjolårsrapport om det finlandssvenska medielandskapet.

Förslagen i rapporten togs knappast emot med odelad entusiasm men allt tydde på att mediechefernas avsikter skulle omsättas i praktiken.

SVANTE WAHLBECK, vd för HSS

Media, ondgör sig över att man inte gör tillräckligt mycket tillsammans. Hans irritation är begriplig. Just den här aspekten av vår bransch är kroniskt trög.

På ett högskolepolitiskt seminarium för ett tag sedan hörde jag landskapsdirektören **Olav Jern** säga att det bara finns en bransch i Svenskfinland som samarbetar sämre än högskolorna och det är medierna.

”Mediehusen ska mätas med sina egna måttstockar.

Det blir allt svårare att argumentera mot Jern.

DE STORA FÖRÄNDRINGARNA har gjorts på varsitt håll. Paradoxalt nog syns de främst i pappers-tidningen.

Åbo Underrättelser har gjort om layouten, *Borgåbladet* och *Östra Nyland* blev *Östnyland* och gränserna mellan KSF-tidningarnas innehåll har överlag blivit luddigare.

Men tanken om en gemensam webbportal, verkar vara begravd – tillsammans med andra idéer.

I VILKEN GRAD branschfolket är besviket över det här beror på vilka förhoppningar som fun-

nits.

De flesta är säkert ense om att då det handlar om att inte bara trygga utan också utveckla de finlandssvenska medierna så måste man tänka fördomsfritt.

Men det är skäl att komma ihåg att en strikt ekonomiskt motiverad samarbetstanke är något annat än en som utgår från journalistiken.

AVGÖRANDE ÄR ATT samarbetet stärker de enskilda tidningarnas relevans för läsarna.

Ta som exempel en samarbetstanke som har förverkligats. Tidningarnas gemensamma materialbank används förhoppningsvis i den utsträckningen som relevansen motiverar.

Det handlar om att göra annat än att bara fylla tidningen med text, vilket i sin tur gör det svårt att applicera ett krasst ekonomiskt synsätt på det journalistiska samarbetet.

TROTS DET HÄR ska det inte vara omöjligt att samarbeta på ett sätt som utgår från journalistiken och inkluderar ekonomin.

Men just nu framstår de finlandssvenska mediecheferna, efter att ha konstaterat stundens allvar och utlovat samarbete, som Mäster skraddare – han som av en bit tyg först skulle sy en rock, sedan ett par byxor, sedan en väst och till slut ett par vantar.

Sedan bidde det ingenting.

ETT SAMTAL RÄCKTE

En tittare ringer in anonymt och hävdar att en namngiven "SVT-profil" sett påverkad ut under sändning.

Vad gör ledningen?

Tvingar den anställda att ta drogtest inom 24 timmar – med hot om avsked om hon vägrar. Hon tvingas också kissa inför klinikkens personal (för att undvika fusk).

En månad senare visar alla tester och läkarintyg att kvinnan är fullkomligt drogfri. Hon är med andra ord oskyldig – till hundra procent. Kvinnan har efter "frikännandet" vänt sig till facket och hon har nu fått skadestånd. SVT har också skrivit om sin policy för hur man ska agera vid liknande incidenter.

"Det är fullständigt groteskt att det i det här fallet inte behövdes mer än ett anonymt samtal från en tittare för att företaget ska ta till maktmedel och hota med avsked", säger **Petteri Karttunen**, ordförande för journalistklubben på SVT (Sveriges Television), till *Expressen*.

Magnus Londen

PERSONLIGT – OCH PLATT?

Den redaktionella hälsningen från chefer till läsarna på sidan två i KSF Medias tidningar har blivit ett populärt samtalsämne.

En del har uppfattat texterna som pinsamma plattityder, till exempel konstaterade dramaturgen **Gunilla Hemming** på en Facebook-tråd att tilltalet "är så konstlat det kan bli".

Lite vitsigt var också att exakt samma text kunde vara försedd med olika underskrifter och fotobylines i bolagets olika tidningar. Också internt har upplägget ifrågasatts.

Nu har *Hbl* och vännerna istället gått över till att på samma plats endast lista kontaktuppgifter plus bjuda på ett fotoporträtt på en journalist. Men vad var då hela idén med den första modellen?

"Att skapa ett personligt anslag", motiverar **Björn Heselius**, visuell chef för KSF Media och mannen bakom idén. Men han fortsätter: "med facit i hand körde vi den lite väl länge."

Modellen med en hälsningstext finns fortfarande kvar men kommer att användas sparsamt. Nu är det kontaktuppgifter som gäller i första hand.

Magnus Londen

Propagandan vastustaja

Janek Luts synnyttää Viron yleisradion uutta venäjänkielistä tv-kanavaa. Hän uskoo laatuun.

VERNA LEINONEN, TALLINNA, TEKSTI • HELI BLÅFIELD, KUVA

Työ alkoi nollost. Rahaa on 2,5 miljoonaa euroa ja tavoitteena, että yhdeksässä kuukaudessa Viron yleisradioyhtiöllä ERR:llä on uusi tv-kanava.

”Teemme nyt sen, mistä on puhuttu 20 vuotta”, sanoo kehitysjohdaja **Janek Luts**, 45.

Virossa asuu yli 380 000 ihmistä, jotka puhuvat ensimmäisenä kielelensä venäjää. ERR:llä on jo venäjänkielinen radiokanava, ja tv:n iltauutisia sekä verkkosivuja tehdään venäjäksi. Maassa on myös kaupallisia venäjänkielisiä lehtiä ja radiokanavia. Se ei kuitenkaan riitä.

”Maailma katsoo liikkuvaa kuvaa, mutta kaupallisella medialla ei näytä lähiaikoina olevan mahdollisuutta tuottaa sitä venäjäksi”, Luts perustelee julkisen palvelun kanavan tarpeellisuutta.

van tarpeellisuutta.

TAMMIKUUSSA ulkoministeri **Erkki Tuomioja** *Hufvudstadsbladet*-haastattelusta nousi kohu. Tuomioja ei kannattanut EU-tasolla tehtyä aloitetta vastapropagandan tekemistä ja liitti aloitteen balttien nationalismiin. Hän myös totesi, ettei Baltiassa ole herätty tarjoamaan uutisia venäjäksi kuten Suomessa on tehty.

”Herra ulkoministeri ei ollut ihan perillä tilanteesta”, Luts sanoo ja muistuttaa ERR:n 23-vuotiaasta venäjänkielisestä radiokanavasta. Tv-kanavansa sisältöä Luts kuvaillee näin:

”Haluamme käsitellä paikallisia asioita, Viroa ja Eurooppaa, eli niitä asioita, joista puhutaan päivittäin viron kielelläkin.”

”Mutta on asioita, joita ei ole

TYÖNIMELTÄÄN ETV3

● Venäjänkielisen tv-kanavan tavoitteena on tarjota alkuun 20–30 tuntia omaa sisältöä viikossa.

● Muuta ohjelmaa ostetaan esimerkiksi BBC:ltä.

● Lähetykset alkavat syys-lokakuussa 2015.

▲ Paikallista venäjäksi.

Janek Lutsin luotsaama uusi tv-kanava haastaa Viron tv-verkossa näkyvät, Venäjältä tulevat valtiolliset tv-kanavat.

mahdollista tehdä yksittäisten valtioiden tasolla, kuten pitkiä elokuvia tai tv-sarjoja. 90 prosenttia venäjänkielisestä kulttuuritarjonnasta tehdään Venäjällä. Kuitenkin Euroopassa asuu noin 50 miljoonaa venäjää puhuvaa ihmistä. Eurooppaan tarvittaisiin keskus, joka loisi sisältöjä venäjän kielellä”, Luts sanoo.

ONKIN KYSYTTY, kuka alkaa katsoa kanavaa, kun Virossa tv:stä näkyy Venäjän kanavien isolla rahalla tehtyä show'ta. Luts uskoo, että uusi kanava löytää katsojakunnan.

”Se vie aikaa. Jos keväällä 2018 jokainen venäjää ensimmäisenä kielelensä puhuva on löytänyt kanavalta 15 minuuttia katsottavaa viikottain, olemme onnistuneet. Emme tee vastapropagandaa vaan tarjoamme vaihtoehdon.” ●

Risto Vuorinen odottaa selvitystä propagandistisyyhteistä

• VERNAN LEINONEN, TALLINNA, TEKSTI

Ylen Viron-avustaja **Risto Vuorinen** toivoo, että häntä vastaan esitetyt syytteet valehtelemisesta ja propagandan levittämisestä selvitettäisiin julkisesti.

”Tavoitteeni on ollut kertoa Viron elämästä ja olen sanonut irti politiikasta. En yleensä keskustele Facebookissa, mutta Tuomioja-tapaus oli vain niin räikeä, että aloin keskustella siitä”, Vuorinen sanoo.

Vuorinen julkaisi suljetussa profiilissaan muun muassa entisen ulkoministerin **Urmaks Paetin** kirjoituksen, jossa suhtaudutaan Suomen Nato-kantaan ymmärtäväisesti historian vuoksi. Jakoon lähti myös **Sami Lotilan** *Todellinen Tallinna* -blogikirjoitus, jossa väitettiin Viron presidentinkanslian kytänneen mahdollisuutta saattaa ulkoministeri **Erkki Tuomioja** huonoon valoon.

Tämän jälkeen Viron presidentin neuvonantaja **Iivi Anna Masso** syytti twiitissään Vuorista Kreml-propagandan levittämisestä ja suositteli, ettei hänelle annettaisi haastatteluja.

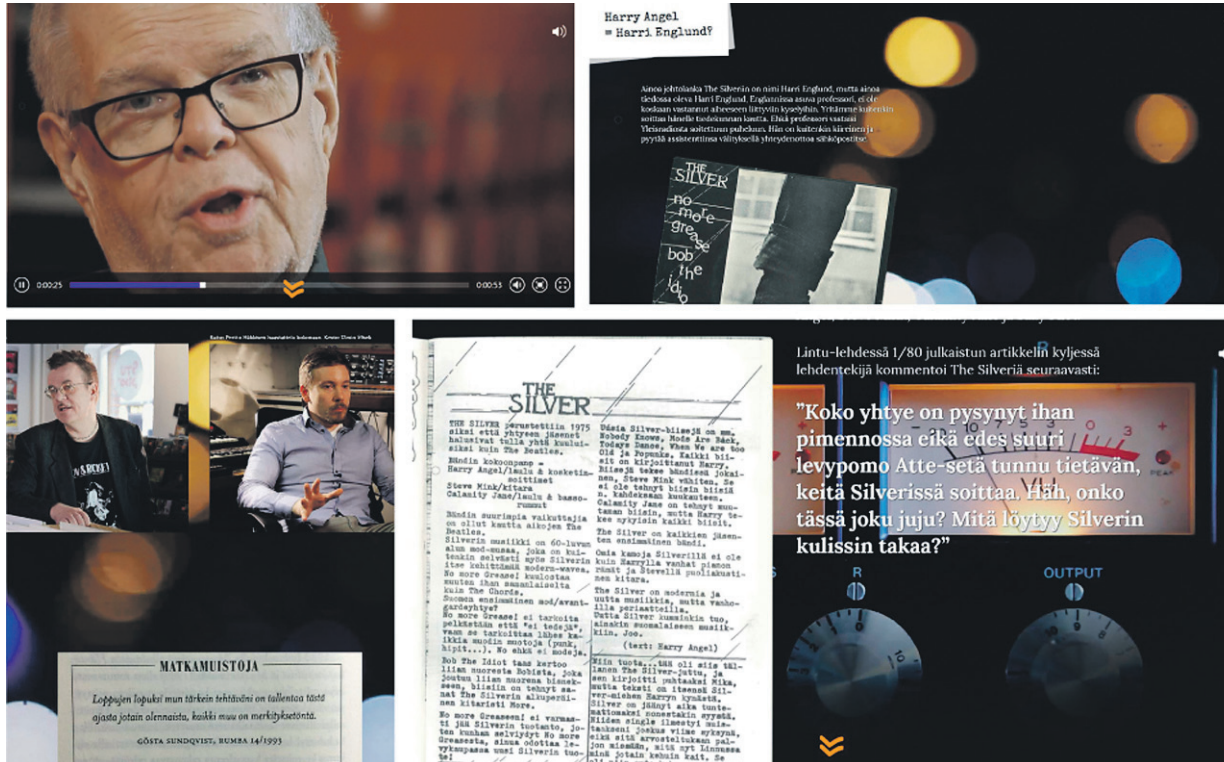
Julkisesti Masso on pitänyt Lotilan blogia halventavana ja tapausta esimerkkinä informaatio sodasta, jossa Viron mainetta pyritään systemaattisesti mustaamaan. Vuorinen on epäammattimainen toimittaja, koska levitti viestiä, Masso kirjoitti Facebookissa.

Vuorinen haluaisi, että syytökset käytäisiin läpi, koska muuten ne jäävät elämään.

”On rankka juttu, että yritetään tuhota toimittajan ura, jos tämä esittää mielipiteitä. Tämä on sananvapauden kannalta varoittava esimerkki”, Vuorinen sanoo.

Hän huomauttaa, että toimittajia on jo ennen häntä joutunut presidentinkanslian epäsuosiin. ●

anna hyvän kiertää

KÄSITTÄMÄTÖNTÄ METELIÄ

Ylen verkkodokumentissa ratkotaan **The Silver**-yhtyeen arvoitusta.

Yhtye paljastuu sosiiaaliantropologian professori **Harri Englundin** nuoruudenprojektiksi.

Verkkodokumentin ovat toimittaneet Ylen **Sari Casal, Sami Hah-tala, Joonas Josefsson, Veli Kauppinen, Lauri Leskinen, Tomi Rantala** ja **Annukka Väisänen**.

Käsittämätöntä meteliä. *The Silverin jäljillä* osoitteessa yle.fi/teos/thesilver/

TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTI PYYTÄÄ ILMIAANTAMAAN LOISTAVIA ALAN TUOTOKSIA. VIESTIÄ VIE SEURAAVAKSI ETEENPÄIN SE, JONKA TYÖ ESITELLÄÄN PALSTALLA.

MIKSI "KÄSITTÄMÄTÖNTÄ METELIÄ"

Käsittämätöntä meteliä -jutussa eri median muodot toimivat yhdessä, täydentävät toisiaan ja muodostavat harkitun kokonaisuuden. Tekijät virittävät jutun alussa jännitteen, joka pitää lukijan otteessaan ja tiivistyy sekunti sekunnilla. Videoissa ja ääniraidoilla on tunnetta, ja niitä rytmittävät taidokkaat teksti- ja kuvaelementit. Tarinaa ei kannattele ainoastaan wow-efekti vaan kaiken perustana on hyvin tehty journalismi ja tiimityö. Teos on ketterä ja yllättää yleisönsä. On hienoa nähdä, että Yleisradion teoksessa ääni, video, kuva ja teksti on koottu verkkoon saumattomaksi kokonaisuudeksi.

Uuden Inarin toimitus
toimitus@uusinari.fi

Kadonneen hopean metsästäjät

MANU HAAPALAINEN, TEKSTI • YLE, KUVAT, HELI SAARELA, KUVANKÄSITTELY

Idea tuli parista paikasta. Näin musiikkidokumentin *Searching for Sugar Man*, jossa etsintätarinaa on mukavasti väritetty, ja saatu **Sixto Rodriguezin** arvoituksesta kiinnostavampi kuin se ehkä onkaan. Punk In Finland -keskustelupalstalta taas löytyi vuonna 2011 perustettu keskusteluketju, jossa yritettiin selvittää mystisen The Silver-yhtyeen jäsenen henkilöllisyyttä. Me olemme nimenomaan verkkotoimitus, ja meille tuli halu The Silverin arvoituksen avulla kokeilla uutta muotoa, verkkodokumenttia", sanoo Yle.fi/musiikki -sivun tuottaja **Sami Hahtala**.

"Halusimme käyttää kaikkia verkon mahdollistamia keinoja. Meillä on liikkuvan kuvan osaamista, kirjoittajia ja äänittäjää, toimituksen ulkopuolelta tarvittiin vain graafikko ja koodaaja. Kaikki tehtiin ryhmätyönä, mutta käsikirjoituksen laatineen **Sari Casal**in nostaisin erikseen esiin. Juttu oli työn alla jopa vuoden päivät, ei tietenkään läheskään täysipäiväisesti. Totta kai vastaava tekstimuotoinen juttu oli-

si huomattavasti kevyempi, mutta lopputulokseen nähden työmäärä ei ollut hirmuinen. En tiedä, oliko toteutuksen muoto ratkaiseva, mutta ehkä tässä oli samaa audiovisuaalista kokonaisvaltaisuutta kuin vaikkapa konserteissa on. Toisaalta, ainahan ihmisiä kiinnostavat tarinat."

"Pääsääntöisesti olemme saaneet tosi hyvää palautetta. On toivottu, että tällaista muotoa kokeiltaisiin jatkossakin. Vain laiteongelmien takia on tullut moitteita. Niitä on vaikea välttää, sillä päätelaitteita on periaatteessa tuhansia, ja kaikilla ei voi testata. Toki esimerkiksi tablettiversiota olisi voinut hieroa vielä paremmaksi, mutta hiominen on loputon tie, ja joskus juttu täytyy julkaista."

"On hienoa tehdä marginaalijuttuja, joita kaupallinen media ei pysty niin hyvin tekemään. Ehkä se on osa Ylen tehtävää. Olemme totta kai tyytyväisiä, että mysteeri saatiin lopulta ratkaistua. Tavallaan toki paras lopputulema olisi ollut, että emme olisi saaneet Silverin arvoitusta selvitettyä, että se olisi jäänyt auki."

STARTUP-HENKI
125 VUOTTA

Helsingin Sanomien edeltäjän *Päivälehd*en synnystä tehdään näytelmä, joka sijoittuu vuoteen 1889. Silloin venäläinen sensuuri vahvistui, ja yhä tärkeämpi tavoite oli saada uutisoida riippumattomasti, vapaamielisesti ja suomeksi, luonnehti päätoimittaja **Kaius Niemi** taanoin *Hesarissa*.

Kun Niemeltä kysyy, millaista aikaa elämme nyt, hän sanoo, että Suomen ja Euroopan vaikeat ajat pitävät tiedonjanoa yllä.

”Huolella tehdyille journalismille on suuri tarve.”

Jos nyky-*Hesarista* tehdään 125 vuoden päästä näytelmä, se kertoo Niemen mukaan siitä, kuinka lehden alkuperäinen ydin, laadukkaan journalismin tekeminen, kantoi yli digimurroksen.

”*Päivälehd*en alkuajoissa oli startup-tyylisiä piir-

teitä, jotka sopivat erityisesti nykyaikaan. Intohimolla, omistautumisella ja kekseliäisyydellä on yhä tärkeämpi merkitys.”

Päivälehti-näytelmän päähenkilöitä ovat **Eero Erkko**, **Juhani Aho** ja **Arvid Järnefelt**. Niemi arvelee, että nyky-*Hesarista* aikanaan tehtävä näytelmä kuvaa niitä, jotka uskoivat lujasti journalismiin ja ajattelivat riittävän pitkälle tulevaisuuteen.

”Jos käsikirjoitus svengaa, siinä on draamaa mutta myös optimismia. Kumpakaan ei puutu tästä ajasta.”

Nina Erho
IHANTEIDEN AIKA – PÄIVÄLEHDEN
PIIRI. NUORI SUOMI 125 VUOTTA SITTEN.
NÄYTELMÄ 12.3.–8.4. ALEKSANTERIN
TEATTERISSA HELSINGISSÄ.

MUISTOJA MURROKSISTA

Radio- ja televisiohistorian seuran ja Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran yhteisessä keruussa etsitään Radio- ja

tv-alan ammattilaisten muistoja työstään.

Kyselyn alkuperäinen idea on seuran varapuheenjohtajan, Ylen radioarkiston entisen arkistopäällikön **Lasse Vihosen**. Hän sanoo nykyhetken soveltuvan muisteluun muun muassa koko alan parhaillaan kokemien myllerryksien vuoksi.

Vihonen pitää omankin työuransa keskeisenä tekijänä juuri murrosta.

”Kun vuonna 1978 tulin radioarkistoon, siellä käsiteltiin fyysisiä tallenteita, analogisia nauhoja. Arkistoa pidettiin järjestyksessä kortiston avulla. Nyt ohjelmat ovat tiedostoja ja arkiston tietojenkäsittely automaattista. Muistan, että muutoksen alkuvaiheessa oli muutamia toimittajia, jotka eivät uskaltaneet edes koskea tietokoneeseen.”

Manu Haapalainen
RADION JA TELEVISION
PALVELUKSESSA. TYÖMUISTOJEN KERUU
30.11.2015 SAAKKA.

VESA HEIKKINEN vesa.pekka.heikkinen@luukku.com
KIRJOITTAJA ON SUOMEN KIELEN DOSENTTI JA TIETOKIRJAILIJA.

Hei, taas me
kielikelloillaan!

Jos sanat eivät riitä kertomaan, hatustavedetään uusia sanoja. Kyllä, sanoja maailmaansaataan näinkin. Mutta saako näin tehdä?

Suomi on yhdyssanakieli. Mutta siinä missä yhdyssubstantiiveja on pidetty luonnollisena sananmuodostuskeinona, yhdysverbejä kielen ankarat vaalijat ovat aliarvostaneet ja kaltoinkohdelleet. Nykysuomen sanakirjasta yhdysverbejä ei liiemmästi löydykään.

Ammuvainaat varhaisemmassa suomessa niitä kyllä ulosannettiin lähinnä ruotsin ja saksan malliin. Sellaisia kuin poiskieltää ja kokoonvetää tai pirultariivata. Tästä syystä onkin esiintynyt mielensäpahoittamista: yhdysverbien on ajateltu olevan ei-suomalaisia.

Vaan toisin on nyt. Kielikellossa kirjoitettiin jo 1994, että yhdysverbien käyttö on lisääntynyt viime vuosikymmeninä.

Havahduin tähän vastikään, kun *Lapin Kansa* kyseli, ylihakkaako Metsähallitus Lapin metsiä. Vastaan tuli liuta muitakin uudehkoja yhdysverbejä: biohajota, geokätkeä, videoblogata, nettishoppailla, kantoliinailla, taaperoimettää, monikanavaistua, uudelleentwiitata, ennakkoonestää, rauhanturvata ja niin edelleen.

Mutta: voiko niitä käyttää? Kyllä, jos osaa.

Kyse on paitsi yhteisen yleiskielemme normien hallitsemisesta ja noudattamisesta myös tyyli-, tilanne- ja tekstilajitajusta. Mikä valinta sopii mihinkin tekstiin? Ketjukolaroida ja savusaunoa saattavat istua humoristiseen pakiinaan hyvin, mutta uutisessa ne ehkä pistävät silmään.

Asia on yleiskielen kannalta niin merkittävä, että suomen kielen lautakuntakin on sitä käsitellyt, jo 1988. Se linjasi tuolloin, että yhdysverbi voidaan jakaa hyväksyttäviin, osittain hyväksyttäviin ja ei-hyväksyttäviin.

Tässä jutussa olen ylenkatsonut yhdysverbinormeja. Ei hotsittanut kielenhuoltaa. Teki niin kovasti mieli huolenkieltää.

Koko soppa yksissä kansissa

Kaupallisen radion kelpaa juhlia 30-vuotisiaan. Radiomainonta oli viime vuonna 9,4 prosentin verran plussalla.

”Ei tämä ala mikään kultakaivos kuitenkaan ole”, toteaa **Stefan Möller**, yksityisten radioiden kattojärjestön RadioMedian toimitusjohtaja.

RadioMedia ja Into-kustannus ovat julkaisseet alan ensimmäisen kattavan historiateoksen, joka kuvaa kaupallisen radion kehitystä jo ennen ensimmäisten toimitilujen myöntämistä vuonna 1985.

Kirjoittajan, tutkijan ja pitkän linja radioammattilaisen **Pentti Kemppaisen** mukaan *Radio kuuluu kaikille!* -historiikki on paitsi akateeminen oppikirja myös teos, johon radion tekijät toivottavasti tarttuvat.

”Kaupallisen radion historia on mielenkiintoinen soppa, johon on mahtunut voimallisia poliittisia ja kaupallisia vedätyksiä”, kirjoittaja kuvaa.

Hän itse ei halua ottaa kantaa siihen,

onko kaupallinen radio kehittynyt vuosien mittaan oikeaan suuntaan.

Möller ennustaa puhesisältöjen nousua ohi soittolistamaton. Kun lempimusiikkiaan voi kuunnella mistä nettipalvelusta tahansa, radion valtti ovat persoonat.

”Jos sisällöt ovat scheissea, kukaan ei kuuntele.”

Marja Honkonen

PERTTI KEMPPAINEN: RADIO
KUULUU
KAIKILLE! KAUPALLISEN
RADION HISTORIA SUOMESSA.
INTO 2015.

uusiin tehtäviin

KUKA

Perttu Kauppinen on aloittanut työn *Etelä-Suomen Sanomien* päätoimittajana ja mediatalo Esan sisällöntuotannon johtajana. Aiemmin Kauppinen on työskennellyt *Helsingin Sanomien* uutisdeskistä ja digitaalisista julkaisukanavista vastaavana toimituspäällikkönä. Hänen edeltäjänsä **Heikki Hakalan** työsuhde päättyi *Etelä-Suomen Sanomissa* lokakuun lopussa.

Vaihto ketterään taloon

Etelä-Suomen Sanomat haki päätoimittajakseen muutosjohtajaa. Mitä muutat ensimmäisenä?

Etlarilla oli jo valmiiksi kunnianhimoisia suunnitelmia digisisältöjen kehittämiseksi, joten sitä työtä tässä jatketaan. Tähän liittyen tarkastellaan myös organisaatiota ja työnkulkua.

Olet myös mediatalo Esan sisällöntuotannon johtaja. Mitä se pitää sisällään?

Etlarin päätoimittajuuden lisäksi vastaan Radio Voiman ja *Itä-Hämeen* sisältöjen kehittämisestä. Eri välineet tekevät paljon yhteistyötä jo nyt: Radio Voiman uutiset luetaan *Etlarin* toimituksesta ja lehdistä on juttuyhteistyötä. Kokemukset ovat hyviä, ja yhteistyöhön on tarkoitus panostaa jatkossakin eli sitä ilman muuta lisätään.

Edeltäjäsi Heikki Hakalan työsuhde päättyi yllättäen, ja päätoimittajien paikat voivat olla tuulisia. Millaisia paineita se asettaa?

En osaa ajatella, että se asettaisi erityisiä paineita juuri minulle. Kun tällaisen tehtävän ottaa vastaan, siinä haluaa tietysti tehdä par-

haansa ja antaa kaikkensa.

Kuinka kauan paperilehdillä on elinaikaa jäljellä?

Isolle joukolle ihmisiä paperilehti on edelleen paras ja halutuin vaihtoehto. Sen tulevaisuuden varmistaa, että tuote pidetään kunnossa. Meille tärkeää ovat paikallinen sisältö, paikalliset ilmiöt ja puheenaiheet ja niiden taustoittaminen sekä myös kevyempi aineisto. Emme tee viihdettä, mutta lukijan pitää viihtyä lehden parissa.

”Emme tee viihdettä, mutta lukijan pitää viihtyä lehden parissa.

Kuka on maakuntalehden pahin kilpailija digimarkkinoilla?

Pahin kilpailija digitaalisilla tai perinteisilläkin markkinoilla ei ole mikään yksittäinen taho. Kaikki mediat kilpailevat ihmisten ajankäytöstä. Journalistisen tuotteen on oltava sellainen, että ih-

miset haluavat viettää aikaansa se parissa.

Irtisanouduit Helsingin Sanomista toimituspäällikön paikalta lokakuun lopussa. Miksi?

Ehdin olla *Hesarilla* toistakymmentä vuotta ja tehdä kaikenlaista. Alunperin minulla oli aivan toisenlaisia suunnitelmia, mutta sitten *Etlarin* tehtävä avautui sopivasti.

Millaisesta talosta lähdit?

Hesari on oikein hieno talo, siellä on töissä hienoja ihmisiä ja siellä tehdään tosi hienoa journalismia.

Millaiseen taloon tulit?

Jo lyhyen kokemuksen perusteella voin sanoa, että innostuneeseen ja ketterään, oikein hienoon taloon. Maakunnallinen media voi olla liikkeissään nopeampi.

Matti Nykäsen mukaan Etlarin kotikaupunki Lahti on ”mesta paikka”. Mikä on Lahdessa parasta?

Toistaiseksi ehdottomasti parasta ovat lahtelaiset. Ihmiset ovat tosi mukavia, avoimia, vilpittömiä ja hauskoja.

Marja Honkonen

SATTUU TAPAHTUU

Oikeusjuttu rapsahti

Vuoden 2011 eduskuntavaalien ennakkoäänestys oli käynnissä.

Avustin *Nyt*-liitettä. Toimitus valmisti pakettia, jossa perattaisiin vaali-instituutiota. Esitin idean esimiehelle: yrittäisin äänestää kahdesti. Tutkisin, miten se käytännössä estetään Suomessa. Pomo piti ideaa ”ihan hauskana”, mutta sovimme, että palaisimme siihen vielä.

Asia unohtui. Kunnes totesin eräänä aamuna, että on ennakkoäänestyksen viimeinen päivä. Päätin poiketa oma-aloitteisesti äänestyspaikalla. Mitä pahaa voisi tapahtua? Vanhuksetkin yrittävät äänestää hajamielisyyttään kahdesti seurauksetta.

Päsin koppiin raapustamaan numeron, mutta virkailijan tarkastaessa henkkarini hän totesi ongelman. Joku soitti jonnekin. Sain tiedon, että nimelläni on jo annettu ääni. Kerroin avustavani *Hesaria* ja testanneeni systeemiä. Onnitelin henkilökuntaa ja poistuin.

Kun pääsin Sanomataloon, minua odotti kutsu toimituspäällikön huoneeseen.

”Kävit sitten äänestämässä? Perässä ovat Itella ja oikeusministeriö. Ei mennyt nappiin.”

Olin aliarvioinut asian vakavuuden. Vastaava päätoimittaja oli hiilenä, kun olin sooloillut ilman johdon siunausta. Jos en olisi avustaja, olisin kuulemma saanut virallisen varoituksen.

Poliisikuulustelija naureskeli, mutta asia meni käräjäoikeuteen. Tuomari ei uskonut, etten olisi laittanut lappua urnaan saakka. 40 päiväsakkoa.

Vastaava päätoimittaja oli leppynyt parissa kuukaudessa. Talo maksoi sakot ”tämän keran”. Ylenin myöhemmin *Nytin* esimieheksi. Kokemuksesta traumatisoituneena vaivasin pestini ajan johtoa joka kerta kyseenalaisemmilla hankkeillamme.

Olen sittemmin välttänyt kahnauksia virkavallan kanssa. Polisiilla on yhä sormenjälkeni ja dna-näytteeni.

Juhani Mykkänen

KIRJOITTAJA ON LUOVAN ALAN YRITTÄJÄ JA VAPAA TOIMITTAJA.

● TÄLLÄ PALSTALLA JOURNALISTIT MUISTELEVAT IKIMUISTOISIA TAPAUKSIA.

Toivossa eletään. Juhana Korhonen ja Tarmo Hietamaa toimivat av-kääntäjien tes-neuvottelujen taustatyöryhmässä, joka ajaa alalle yleissitovaa työehtosopimusta ammattiliittojen apuna.

Laadun asialla

NINA ERHO, TEKSTI • EVA-LIISA ORUPÖLD, KUVA

Tarmo Hietamaa ja Juhana Korhonen odottavat työehtosopimukselta av-käännösosalalle tervehdyttävää askelta.

”Laadukas käännös ei käännä pelkästään kieltä vaan koko ohjelmaa tai teosta. Se on luovan työn tulos, mutta ei vie huomiota itse ohjelmalta”, sanoo av-kääntäjä **Tarmo Hietamaa**.

”Hyvää käännöstä ei kuka tahansa kielitaitoinen pysty tekemään. Siihen tarvitaan koulutusta, yleisivistystä ja kokemusta”, jatkaa kollega **Juhana Korhonen**.

Molempia huolettaa se, että alan

nykyiset työehdot ja -käytännöt rapauttavat käännösten laatua. Osa käytännöistä on ongelmallisia myös av-kääntäjien toimeentulon kannalta.

MTV ulkoisti työsuhteiset freelance-kääntäjänsä käännöstoimisto BTI:lle vuonna 2012. Yleisradiolla on omia työsuhteisia kääntäjiä ja freelance-kääntäjiä. Käännöstoimistojen töissä on sekä kuukausipalkkaisia että freelancereita, myös yrittäjiä.

Av-kääntäjien mielestä toimistot ovat tuoneet Suomeen täkäläisille aiemmin vieraita, ensisijaisesti tuloksentekoon tähtääviä käytäntöjä.

JUHANA KORHONEN ON tehnyt BTI:lle käännöksiä vuodesta 2013, mutta viime aikoina töitä ei ole ollut. Mahdollisia syitä ovat, että freelancereista on ylitarjontaa, ja aloittelijat voidaan kouluttaa ”liukuhihnakulttuuriin” suoraan. Muitakin käännöksiä tekevä Korhonen on miettinyt, olisiko helpointa lopettaa yrityksensä.

”Mutta koska mielenkiintoisia projekteja voi aina tulla ja pidän työn tekemisestä, en haluaisi tehdä joko tai -valintaa.”

Tarmo Hietamaa päätti pari vuotta sitten luopua yrittäjyydestä av-kääntäjänä, koska palkkiot jäivät kohtuuttoman pieniksi,

eikä niistä ja työkulutturista voinut toimeksiantajan kanssa neuvotella.

”Alalle kouluttautuneena jatkan kuitenkin töitä mieluusti, jos ammattitaidon ja laadun arvostus nousee ja työehdot paranevat.”

Av-kääntäjien tes-neuvotteluissa osapuolten näkemykset ovat lähentyneet, mutta tulokseen on edelleen matkaa.

Av-kääntäjät haluavat sopia alan lähtöpalkkojen kehityksestä, freelancereiden työn repliikkikohtaisesta hinnoittelusta ja siitä, että käännöstoimistoissa noudatettaisiin Ylen töissä samaa sopimusta kuin Ylellä. ●

kolumni

Ihan kiva

Eräs toimittajaystäväni kirjoitti Facebookissa muutama viikko sitten: ”Hassua on se, että kirjoitushommista aikoinaan aloitin, mutta nykyään suuri osa ajasta menee kuvia käsitellessä ja videoita editoidessa... Kiva kun ammatti monipuolistuu.”

Moniosaaminen on kannatettava asia. On hienoa työskennellä tiimissä, jossa kaikki vähintäänkin ymmärtävät eri osa-alueiden vaatimukset, joskus jopa osaavat avustaa toistensa työssä. Ulkomaila saatetaan säästää huomattavia summia matkakuluissa, jos yksi ammattilainen osaa kuvata videon ja valokuvat, vieläpä tehdä siedettävän haastattelunkin.

Mutta työmäärä ei ole vähentynyt. Perinteisessä lehtityössä se on päinvastoin lisääntynyt, kun mu-

KARI KUUKKA • kari@docimages.fi KIRJOITAJA ON KUVAAJA JA MULTIMEDIATUOTTAJA.

”Olisiko tehokkaampaa, jos kuvaamisen ja editoinnin hoitaisi ammattilainen?”

kaan ovat tulleet audio, video ja niiden editointi.

Ystäväni on huippukirjoittaja. On hienoa, että hän laajentaa ammattitaitoaan. En epäile, ettei hän osaisi pudottaa klippejä aikajanalalle, ja hän ottaa ihan kivoja kuvia.

Mutta kun ihan kiva ei riitä. Vai oletko itse ollut joskus otettu palautteesta – koskipa se työsuoritus-tasi tai uutta paitaa – jonka sisäl-

tö on ”ihan kiva”? Tai kuinka usein olet itse ollut valmis maksamaan jostakin, joka on ihan kiva?

Joka viides suomalainen ilmoittaa harrastukseksi kuvaamisen. Jo vuonna 2013 otettiin enemmän valokuvia kuin ihmiskunnan koko historiassa ennen sitä yhteensä. YouTubeen ladataan joka minuutti 300 tuntia uutta videota, Instagramiin lähes 300 000 uutta kuvaa tunnissa.

Näemme keskimäärin 3 500 kuvaa päivässä, luin jostakin. Miten voi erottua edukseen tässä valtavassa visuaalisessa vyöryssä? Ihan kivoilla kuvilla?

ONKO TOIMITUKSEN todella mielekäästä käyttää hyvän kirjoittavan journalistin aikaa kuvaamiseen, kuvankäsittelyyn ja editointiin? Olisiko tehokkaampaa, jos kuvaamisen ja editoinnin hoitaisi ammattilainen?

Voisihan moniosaamista halutessaan viedä vielä askeleen pidemmälle: toimittaja voisi saman tien hoitaa toimituksen siivoamisen. Tämä toisi säästöä, kun ei tarvitsisi siihen erikseen ihmistä palkata. Ja lopputulos saisi jäädä ihan hyvän tasolle, koska siivousjälkeä eivät lehden ostajat huomaa.

Kuviin sen sijaan kiinnitetään huomiota ensimmäisenä – ja niihin pohjaten tehdään usein myös päätös ostaa tai olla ostamatta.

Ihan kiva ei riitä.

kuolleita

Ansioitunut espoolainen

Länsiväylän pitkäaikainen kunnallistoimittaja **Elina Korpi** (ent. **Suhola**) kuoli 26. joulukuuta 2014 vaikean sairauden murtaamana Salossa. Hän oli syntynyt vuonna 1931.

Elina tuli *Länsiväylään* toukokuussa 1972. Hänen kontolleen tulivat pääasiassa kunnallispolitiikka ja sitä lähellä olevat asiat. Elinan työura *Länsiväylässä* päättyi hänen jäädessään eläkkeelle vuonna 1994.

Elinan valtteja oli kyky luoda luottamukselliset suhteet päättäjiin ja virkamiehiin. Näin hän pääsi sisään silloin vielä villiin espoolaiseen poliittiseen arkitodellisuuteen ja osasi kertoa monista asioista lehden sivuilla ennen kuin ne olivat julki-sia. Tietosuojasta hän piti tiukasti kiinni.

Kunnallispolitiikan lisäksi Elina oli kiinnostunut Espoon van-

hoista kartanoista, joista hän teki lehteen upean juttusarjan. Espoon kaupunki palkitsi Elina Korven vuonna 1981 Espoo-mitalilla, joka myönnetään vuosittain ansioituneelle espoolaiselle.

Ihmisenä Elina Korpi oli monisärmäinen. Olemukseltaan hän oli vaatimaton, mutta tarpeen tullen kuuluva persoonallisuus. Häntä jäivät kaipaamaan aviomies **Taisto**, kaksi poikaa ja joukko lastenlapsia.

Elina Hatakka ja Markku Martinen

KIRJOITAJAT OVAT ELINA KORVEN
ENTISIÄ TYÖTOVEREITA.

Humoristinen pohdiskelija

Kokkolalainen toimittaja **Juhani Keski-Petäjä** menehtyi äkillisesti Kokkolan terveyskeskuksen vuodeosastolla 25. tammikuuta.

Hän oli syntynyt vuonna 1945 himankalaiseen puusepän perheeseen. Hän opiskeli Otavan opiston kirjoittajalinjalla ja aloitti myöhemmin sosionomiopinnot Tampereen yliopistossa.

Jussi aloitti *Keskipohjanmaan* uutistoimittajana 1975 ja siirtyi myöhemmin lehden urheilutoimittajaksi. Hän jäi urheilutoimituksen esimiehen tehtävästä Parkinsonin taudin vuoksi sairauseläkkeelle vuonna 1998. Hänen omien sanojensa mukaan työelämä oli viisasta jättää, kun ei enää saanut käsialastaan selvää.

Jussi kiintyi jo lapsena kirjallisuuteen. Opiskeluvuosina syttynyt kiinnostus runouteen johti eläkevuosina kahden runoteoksen julkaisemiseen. Runojensa

kautta hän purki myös suhteitaan Parkinsonin tautiin.

Työtoverina Jussi oli huumorintajuinen ja rauhallinen pohdiskelija, jonka kanssa oli vaikea saada riitaa aikaiseksi. Työtoveriens luottamusta Jussi nautti toimimalla pitkään niin toimitusosastossa, Keski-Pohjanmaan sanomalehtimiesyhdistyksessä kuin myös SSL:n liittovaltuutettuna.

Simo Kattilakoski

KIRJOITAJA ON JUHANI KESKI-PETÄJÄN
TYÖTOVERI.

”Nollatuntisopimukset eivät saa yleistyä.

Nouskaamme pätäkätöitä vastaan

Journalistiliiton jäsenenä kehotan kaikkia jäseniä allekirjoittamaan kansalaisaloite.fi -sivustolla 15.1.2015 päivätyn kansalaisaloitteen, jossa vaaditaan nollatuntisopimusten kieltämistä lailla. Se on ammattiliittoaktivistien tekemä ehdotus lakimuutokseksi, jolla kiellettäisiin tämä pätäkätöisyyden karkein ja orjuuttavin muoto. Samalla aloite perusteluineen nostaa esiin kaikkien pätäkätöisyyden muotojen isot ongelmat.

Julkisuudessa esiintyneistä väitteistä huolimatta kansalaisaloitteessa ei haluta tehdä kaikkia alle 18 viikkotyötunnin sopimuksia laittomiksi. Ne ovat täysin mahdollisia silloin, kun työntekijä itse vapaaehtoisesti ja perustellusta syystä niin haluaa.

Oman työurani varrella on ollut kahdenkymmenen vuoden jakso täyspäiväistä freelancer-toimittajan työtä. Tunnen henkilökohtaisesti epävarmojen tulojen aiheuttaman stressin ja

kalvavan epävarmuuden.

Nykyisessä työssäni olen haastatellut pätäkätöläisiä. Nollatuntisopimukset merkitsevät käytännössä lähes kaikkien työntekijää suojaavien vähimmäissäästösten murentamista. Koeaikoja ei ole, sairauslomia ei ole, vanhempainvapaita ei ole, ei oikeutta irtisanomisaikeisiin.

Työntekijälle jää kuitenkin aina velvollisuus tehdä töitä. On paljon esimerkkejä siitä, että nollatuntisopimuslainen jää ilman omaa syytään vaille työttömyysturvaa, eli joutuu kolmeksi kuukaudeksi karenssiin. Työvoimaviranomainen voi esimerkiksi tulkita ”työstä kieltäytymiseksi”, jos työntekijä ei pääse tekemään yllättäen tarjottua lyhyttä työvuoroa.

Nollatuntisopimukset eivät saa yleistyä. Pyydän, että sinäkin allekirjoitat aloitteen.

Suvi Sajaniemi
TOIMITTAJA, HELSINKI

uudenlaisia virhetyyppejä. Ennen internetiä vanha nekrologi tuskin olisi voinut tehdä ylösnousemusta. Joskus kannattaa miettiä kymmenen sekuntia ennen kuin painaa Lähetä-nappia. Tai jo vähän aikaisemmin, niin välttyy turhalta työltä.

ARTO HUOVINEN, HELSINKI

Yhdistykset

Helsingin sanomalehtimiesyhdistys

Sääntömääräinen vuosikokous on 18.3.2015 kello 18 Hotelli Presidentissä (Eteläinen rautatiekatu 4, Helsinki). Kello 17.30 on tarjolla iltapala, johon osallistuminen edellyttää ilmoittautumista 11.3. mennessä yhdistyksen verkkosivujen www.hsy.info kautta tai tekstiviestillä asiamiehelle numeroon 0400 505 782.

Hämeen-Uudenmaan Journalistit

Vuosikokous on Tuusulassa, ravintola Krapihovissa (Rantatie 2) lauantaina 21.3.2015 kello 12. Kokouksen jälkeen HUJ tarjoaa buffet-ruoan.

Yhdistyneet mediatyöntekijät

Sääntömääräinen vuosikokous on 18.3. kello 17 Helsingissä Ravintola Lasipalatsissa (Mannerheimintie 22–24). Yhdistys tarjoaa päivällisen kokouksen päätteeksi.

Tuiskun säätiön apurahat

Toimittaja Onni V. Tuiskun säätiö jakaa ensi sijassa matka- ja virkistyskäyttöön tarkoitettuja apurahoja kaikille toimittajille ja lehtitalojen toimihenkilöille.

Hakemus täytetään ja lähetetään säätiön nettisivulla. Hakuaika päättyy 31.3.2015. Toimittajien on mainittava hakemuksessa, onko hän Nuorsuomalaisen Sanomalehtimiesyhdistyksen tai Suomalaisen Sanomalehtimiesliiton jäsen.
www.tuiskunsaatio.fi

Vanhan nekrologin ylösnousemus

Perjantaina 13.2. oli *Helsingin Sanomissa* pieni oikaisu. Siinä mainittiin ensiksi, että edellisen päivän lehdessä oli kerrottu poplaulaja **Gene Pitneyn** kuolemasta. Sitten oikaisu totesi lakonisesti: Pitney kuoli jo vuonna 2006.

Tällä kertaa on mahdollista jäljittää, miten moka on todennäköisesti syntynyt. BBC:n nettisivuilla oli nimittäin saman viikon keskiviikkona Pitneyn nekrologi. Se vain sattui olemaan osiossa, jossa on näkyvissä eniten luettuja ja postattuja juttuja. Jostain syystä siellä on välillä aika vanhojakin juttuja.

BBC:n juttu oli kyllä selvästi päivätty ”Wednesday, 5 April 2006”. Tämä olisi pitänyt *Hesarin* jutun tekijän pitänyt huomata katsoa tai sitten vaihtoehtoisesti tietää jotain Gene Pitneystä.

No, näitähän sattuu kenelle tahansa. En halua heittää ensimmäistä kiveä. Mutta ehkä tähän sisältyy jonkinlainen opetus: nettiäika mahdollistaa aivan

JOURNALISTI

Lue uusi
Journalisti
verkossa 26.2.

Luotto lähellä. ESV:n pääluottamusmiehellä Antero Penttisellä on tärkeää pitää kaikki ajan tasalla. Kun luottamus-
mies ja edustettavat ovat samassa toimituksessa, kuulumisten jakaminen on luontevaa.

Luoton pitää olla lähellä

MARJA HONKONEN, TEKSTI • RISTO HÄMÄLÄINEN, KUVA

**Yhden luottamusmiehen har-
teille tarjotaan Kaakon Vies-
tinnässä yhdeksää toimitusta.
Työntekijöitä huolestuttaa
paikallistuntemuksen puute.**

Kuuden toimituksen
etujen valvomisessa riit-
tää töitä etenkin, kun ne
ovat eri kaupungeissa.
Etelä-Saimaassa työskentelevä
Helena Rissanen on toiminut
pääluottamusmiehenä oman
lehtensä, *Kymen Sanomien*, *Kouvo-
lan Sanomien*, *Kouvolan* ja *Ete-
lä-Karjalan Varttien* sekä *Sanoma*
Lehtimedian Imatran toimituk-
sen väelle vuodesta 2010.

”Se vie aikaa ja vaatii matkus-
tamista. Oma työ jää vähälle
huomiolle”, hän myöntää.

Lisää hommia olisi tarjolla.
Tämän vuoden alussa *Sanoma*
Lehtimedia löi hynttyyt yhteen
Etelä-Savon Viestinnän kanssa.
Uudessa *Kaakon Viestinnässä*
yhden pääluottamusmiehen
kontolle on tarjolla yhdeksän
toimitusta kolmesta maakun-

nasta, edellisten lisäksi *Itä-Savo*,
Länsi-Savo ja *Viikkoset*.

Rissanen ja *Länsi-Savossa* työskentelevä ESV:n pääluottamus-
mies **Antero Penttinen** toivovat,
että uudessa yhtiössä voitaisiin
säilyttää vähintään kaksi luotta-
musmiestä, toinen Savosta ja toi-
nen *Etelä-Karjalan* ja *Kymenlaak-
son* alueelta. Lisäksi kaivattaisiin
osastonluottamusmiehiä mui-
den yksiköiden tueksi.

”ESV:ssä paikallisia asioita
hoidettiin hyvin itsenäisesti ja
se toimi”, Penttinen kertoo hän-
nen ja *Itä-Savossa* työskentelevän
varapääluottamusmiehen työn-
jaosta.

Journalisti ei tavoittanut *Kaa-
kon Viestinnän* toimitusjohta-
jaa **Jarmo Koskista** kommentoi-
maan asiaa.

PENTTINEN TOIVOO osastoluotta-
musmiesten saavan uudessa
yhtiössä tukevan aseman ja koh-
tuulliset palkkiot. Yksi pääluot-
tamusmies ei voi millään tuntea
monen lehden väkeä. Paikallis-

tuntemus on välttämätöntä, jos
paikallista sopimista halutaan
lisätä.

Myös Journalistiliiton edun-
valvontajohtaja **Petri Savolai-
nen** korostaa paikallisten tilan-
teiden tuntemisen merkitystä.

”Luottamusmies pitäisi tun-
tea, ja hänen tuntee paikalliset
olosuhteet”, hän sanoo.

Osastonluottamusmiesten
asema koheni syksyllä, kun leh-
distön työehtosopimusta tar-
kennettiin tehtävään tarvit-
tavien vapaiden osalta. Heille
kuuluu myös korvaus, vaikkei
luottamustehtävä edellyttäisi
vapaa-ajan käyttöä.

Korvauksista sovitaan paikal-
lisesti, ja käytäntö on ollut kir-
java. Penttisen mukaan osas-
tonluottamusmiesten palkkiot
olisi hyvä määrittää esimerkiksi
edustettavien määrän mukaan.
Myös Rissanen olisi kaivannut
palkkioille tessiin minimitasoa.

Kaakon Viestinnän luottamus-
mieskysymyksen on tarkoitus
ratketa keväällä. ●

JOURNALISTILIITTO LÄHTEE KESKUSJÄRJESTÖSELVITYKSEEN

Suomen Journalistiliitto lähtee
mukaan selvityshankkeeseen, jossa
valmistellaan palkansaajien uuden
keskusjärjestön perustamista. Asias-
ta päätti helmikuun puolivälin jäl-
keen SJL:n hallitus. Tarkoitus on tut-
kia, antaako keskusjärjestöhanke
liitolle mahdollisuuksia vaikuttaa
tehokkaammin esimerkiksi pätkä- ja
vuokratyöntekijöiden sekä itsensä-
työllistäjien asemaan.

Päätös mahdollisesta liittymisestä
uuteen keskusjärjestöön tehdään
vuoden 2016 aikana. Yli puoltatoista
miljoonaa palkansaajaa ja itsensä-
työllistäjää edustavan, poliittisesti
sitoutumattoman keskusjärjestön
on tarkoitus aloittaa toimintansa
vuoden 2017 alusta.

Manu Haapalainen

OIKEUS EROTTI JOURNALISTISÄÄ- TIÖN PUHEENJOHTAJAN

Etelä-Savon käräjäoikeus erotti helmi-
kuun alussa *Etelä-Savon Journalistien*
virkistysäätiön hallituksen puheen-
johtajan. Erottamista vaati Patentti- ja
rekisterihallitus.

Oikeus totesi hallituksen puheen-
johtajan toiminnan olleen säätiö-
lain vastaista sekä jatkuvaa ja tör-
keää.

Marraskuussa käräjäoikeus tuo-
mitsi puheenjohtajan kymmenen
kuukauden ehdolliseen vankeusran-
gaistukseen törkeästä kavalluksesta,
luottamusaseman väärinkäytöstä ja
väärennöksestä.

Tapauksessa oli kyse virkistysää-
tiön nimissä vuonna 2010 tehdyistä
yli 43 000 euron puukaupoista, joista
saadut tulot puheenjohtaja käytti
yksityisiin menoihinsa. Puheenjoh-
taja myös löi laimin säätiön omis-
taman vapaa-ajan kiinteistön säh-
kömaksuja, minkä takia kiinteistön
sähköliittymä ja kiinteistölle johta-
vat sähkölinjat purettiin. Säätiölle
koitui tästä yli 14 000 euron vahinko.
Marraskuussa annettu tuomio on
lainvoimainen.

Etelä-Savon Journalistien virkistys-
äätiön omaisuus on peräisin *Mikke-
lin Sanomalehtimiesyhdistykseltä*.
Journalistiliittoon kuulunut yhdistys
lopetti toimintansa vuonna 2007.

Janne Salomaa

Det siger deltagerne:

"Vi blev på én gang klogere på både sociale medier, EU og Norden."
(Dansk journalist 2014)

"En uppfriskande upplevelse både professionellt och personligt."
(Finsk journalist 2014)

"Användbar kunskap, nya perspektiv, spännande möten med nordiska kollegor"
(Svensk journalist 2014)

"En fabelaktig plass å knytte nettverk med nordiske kolleger og lære journalistiske metoder for å overvåke Eu og Norden hjemmefra, via SoMe og nye kilder."
(Norsk journalist 2014)

Aarhus 2015:

Fra Europa til Island

Pohjoismaisten toimittajien on nykyisin ymmärrettävä monimutkaisia, valtioiden rajat ylittäviä aiheita – ja hallittava uusin tekniikka. Digitaalisten työkalujen avulla pääsee tehokkaasti käsiksi päätöksentekoon ja poliittiseen keskusteluun vaikkapa EU:ssa, kansallisissa parlamenteissa ja Pohjoismaiden neuvoston istunnoissa Reykjavikissa.

"Aarhus 2015: Fra Europa til Island" on kolmen viikon intensiivinen kurssi reitillä Aarhus-Bruxelles-Reykjavik.

Nordisk Journalistcenter

DANMARKS MEDIE- OG JOURNALISTHØJSKOLE

NJC 2015 – 3 uger i højt tempo

Titel:

"Aarhus 2015: Fra Europa til Island"

Sted:

Aarhus, Bruxelles, Reykjavik

Tidspunkt:

12.-31. oktober.

Rejseplan:

Ultimo september:

Introducerende online-webinar
2 x 2 timer

12.-17. oktober: AARHUS

17.-24. oktober: BRUXELLES

24.-31. oktober: REYKJAVIK

Pris: 25.000 DKK

TILMELD/ANMÄL SENEST 4. MAJ PÅ WWW.NJC.DK

Suomen Journalistiliitto

PUHELINVAIHE / TELEFONVÄXEL
(09) 6122 330

KÄYNTIOSOITE / BESÖKADRESS
Säästöpankinranta 2, 7.krs.
00530 Helsinki
Sparbankskajen 2, 7. vån.
00530 Helsingfors

POSTIOSOITE / POSTADRESS
Siltasaarekatu 16, 00530 Helsinki
Broholmmsgatan 16, 00530 Helsingfors
PL 252, 00531 Helsinki /
Box 252, 00531 Helsingfors

SÄHKÖPOSTIT / E-POST
info@journalistiliitto.fi
jasenasiat@journalistiliitto.fi
(jäsenasiat/medlemsärenden)
etunimi.sukunimi@journalistiliitto.fi
förmamn.efternamn@journalistiliitto.fi

VERKKOSIVUT / WEBBSIDOR
www.journalistiliitto.fi
www.journalistförbundet.fi

FINKA / A-KASSA
www.finka.fi
(09) 8689 400

Suomen Journalistiliitto on ammattijärjestö, jonka tehtävä on valvoa journalistien ja journalismin etuja. Jäsenkuntamme koostuu viestintäalan ammattilaisista, kuten toimittajista, kuvaajista, graafikoista, kääntäjistä ja kustannustoimittajista.

Suomen Journalistiliitto
Finlands Journalistförbund

JOURNALISTI

Suomen Journalistiliiton
ammattilehti
91. vuosikerta

SEURAAVAN LEHDEN
ILMESTYMISSAIKATAULU
4/2015 aineisto 11.3
ilmestyy 19.3

ILMOITUSMYynti:

ilmoitukset.journalisti@
journalistiliitto.fi, 044 755 5002

Aineisto-ohjeet, väriprofiilin
ja hinnat löydät osoitteesta
www.journalisti.fi › ilmoittajille

**VARAA ILMOITUSTILASI
AJOISSA.**

ILMOITUKSET
3,00 €/PMM

Jämäkkyys uhmaa hyökkääjiä

Laura Honkasalo sai purettua avioeron jälkeistä surua potkimalla. Itsepuolustusharrastus voimaannuttaa.

MARTTA KAUKONEN, TEKSTI • RIITTA SUPPERI, KUVA

Laura Honkasalo päätti jo muutama vuosi sitten, ettei enää väistä miehiä.

”Miehet odottavat tiellä kävellessään, että vastaan tulevat naiset väistävät heitä suurin piirtein hypäämällä katuojaan. Tytöt kasvatetaan yhä pyytämään anteeksi olemassaoloaan. Halusin olemukseeni jämäkkyyttä.”

Sopiva harrastus löytyi kotinurkilta Lautasaaresta. Scandinavian defendo on itsepuolustuslaji, jonka on tarkoitus kehittää paitsi fyysistä myös henkistä vahvuutta. Lajin teho perustuu toistoon. Treeneissä toistetaan samoja liikkeitä yhä uudestaan. Jos joku hyökkää kimppuun, liikkeiden pitää tulla selkäytimestä, vaikka ruumis uhkuukin stressihormoneja ja pää on aivan pyörällä. Helppoa se ei ole.

”Viime treeneissä ohjaaja pani hevit täysille ja alkoi huutaa kuin kapakkatappelussa. Me kaikki unohdimme liikkeet saman tien.”

Harjoituksissa käydään läpi myös teoriaa. Jämäkästä ulkomuodosta on oikeasti hyötyä. Tutkimusten mukaan epävarma olemus houkuttelee päällekkarkaa. Jia.

HARRASTUS TUO oivaa tasapainoa työlle. Liikkeet vaativat niin täydellistä keskittymistä, ettei työasioita voi murehtia. Aivot on pakko tyhjentää. Kylkiäisenä tulee tietysti liikunnan tuottama hyvänolon tunne. Sekin on plussaa, että pääsee hetkeksi tietokoneesta eroon.

Honkasalo ei ole koskaan pelännyt liikua yksin ulkona pimeässä. Hän kiittää ryhmänsä ohjaajaa **Maukka Cederlöfiä** siitä, ettei tämä pelottele ryhmäläisiä vaarallisil-

la tilanteilla. Päinvastoin hän valaa uskoa siihen, että pienempikokoinenkin nainen pysyy puolustautumaan hyvin yksinkertaisin keinoin.

Honkasalo on myös tyytyväinen ryhmään, jossa treenaa.

”Ryhmässä on tosi kiva henki, vaikka hakkaamme ja potkimme toisiamme.”

”Ryhmässä on tosi kiva henki, vaikka hakkaamme ja potkimme toisiamme.”

Honkasalo aloitti harrastuksen vasta viime syksynä, mutta viikoittainen treenaaminen on jo tuottanut tulosta.

”Itseluottamukseni on kasvanut, samoin turvallisuudentunteeni. Fyysinen itsevarmuus auttaa selvästi myös esiintymis- ja haastattelutilanteissa.”

HONKASALO SUOSITTELEE lajia erityisesti naisille. Vaikka nämä harrastavatkin jo kamppailulajeja, naisellisuuden malli on hänen mielestään yhä rajoittava. Naisten tulisi vieläkin olla kilttejä ja uhrautuvaisia ja hoiperrella hauraan näköisinä korkokengissä. Siksi olisi-kin hyvä tutustua myös omaan aggressiiviseen puoleensa.

Laji auttaa myös purkamaan traumoja.

”Olen kokenut vaikean avioeron. Eihän se korvaa terapiaa, että käyt mätkimässä, mutta se purkaa surutyöhön liittyvää stressiä.” ●

VAPAAALLA

LAURA HONKASALO

● 44-vuotias toimittaja, kirjailija ja kääntäjä. Kirjoittaa erityisesti naisten- ja hyvinvointilehtiin.

● Kirjoittanut Ville Tietäväisen kuvittaman tarinan *Aku Ankkaan*.

● Opiskeli taidehistoriaa Helsingin yliopistossa. Valmistui 1999.

● Julkaisut kolme romaania ja yhden novellikokoelman. Esikoisromaanini *Sinun lapsesi eivät ole sinun* ilmestyi vuonna 2001.

● Uusin romaani *Perillä kello kuusi* ilmestyy maaliskuussa.

◀ **Selkäytimestä.** Toimittaja Laura Honkasalo saa Helsingin Boxingtallin tunneilla itsevarmuutta. Ohjaajana Mauri Cederlöf.

Reippaasti uudistumaan!

Hei journalisti: jos et ole vielä kalibroinut teke- mistäsi uuden, kepeän media-ajan vaateisiin, voit ottaa oppia vaikka Voicen *Herättäjien Pirkka-Pekka Petelius* -haastattelusta.

Kanava kierrättää sen matskua nettisivuilaan otsikolla: *Kuinka monta kertaa suomalainen näyttelijälegenda sanoo v**tu radiohaastattelun aikana? Kuuntele. Miten reipasta ja railakasta yleisön aktivointia!*

Haastattelussa **Samuel Nymanin** oli haus- kasti tarkoitus esittää Peteliukselle kysymyk- set, jotka oli suunniteltu **Elastiselle**. Mutta ei tässä kaikki: lopulta Petelius päätyikin haastat- telemaan Nymania.

Kirjoittaville toimittajille tällainen rooli-ilot- telu on kyllä vähän vaikeampaa. Joskus asian- tuntijahaastateltavat toki ovat innokkaita edi- toreita, mutta kaikki haastateltavat eivät ehkä ihan lennosta ota kirjoitettavakseen 12 000 merkin juttua toimittajasta.

Nina Erho

Tapahtumallisia muistijälkiä

Ihanan vanha ja harmaa *Ajankohtainen Kak- konen* siis saa mennä. Tilalle tulee lisää some- addiktoivaa huutamista.

Yleähän on tylsästi joko rakastettu tai vihat- tu. Ratkaisu ongelmaan on tietenkin Yle, jota rakastetaan vihata. *A2 Teemaillat* toimivat on- nettomuuspaikkojen logiikalla. Katsetta ei saa käännetyksi, vaikka varoitusvalot vilkkuvat ja sielunturvajoukko sisällämme huutaa, että täällä ei ole nähtävää.

Vastaava päätoimittaja **Atte Jääskeläinen** ja julkaisujohtaja **Ismo Silvo** rauhoittelivat jour- nalismin tulevaisuudesta huolestuneita ohjel- matyöntekijöitä omassa kannanotossaan. Sen perusteella kaikki on paremmin kuin kos- kaan.

"A2:n teemaillat ovat luoneet kiinnostavaa tapahtumallista ajankohtaisjournalismia, joka on puhutellut erilaisia yleisöjä. Ne ovat muo- dostuneet vaikuttaviksi yhteiskunnallisen kes- kustelun paikoiksi, jotka toistuvasti ovat jättä- neet muistijäljen katsojiinsa."

Jääskeläisen ja Silvon kiteytys on hienova- raisen sarkasmin mestariteos, jota Ylen ilman

muuta kannattaisi painattaa ironiahipsterien mehusteltavaksi kahvimukeihin, t-paitoihin ja kangaskasseihin.

Journalistin saamien tietojen mukaan alko- holilla ei ole ollut osuutta Ylen A2-päätökseen.

Manu Haapalainen

Yksi tölkki, monta juttua

MM-Falunin aikana on saatu seurata kohua, joka syntyi hiihtäjä **Iivo Niskasen** "esiinnyttyä" lehdistöalueella oman sponsorin energiajuo- ma, ei Hiihtoliiton sponsorin palautusjuoma kädessään. Tapaus piti viikonloppuvuorolaiset työllistettyinä läpi mediakentän.

Ilta-Sanomat kertoi jo ennen joulua Niskasen markkinointikikkailun hämmäntävän Hiihtoliittoa. MM-hiihtojen alettua liitto oli asiasta

jo "närkästynyt", ja kansainväliseltä liitolta povattiin hiihtäjälle sakkoja. Yle taas päätyi sumentamaan Niskasen juomatölkin etukä- teishaastatteluista eettisiin ohjeisiin nojaten, mitä *IS* sai ihmetellä taas uudessa jutussa. *Savon Sanomat* vuorostaan kantoi huolta siitä, oliko kukaan ollut Niskaseen asiasta yhteydes- sä ja sai tältä kieltävän vastauksen. Seuraavaksi *Ilta-lehti* kertoi, että sen tietojen mukaan Niskas- ta olisi jutettu asiasta Falunissa.

Epäilemättä vielä jatkuvan tarinan voittaja on energiajuomasponsori, joka pelkän tölkin lisäksi on saanut useamman mediaosuman verran näkyvyyttä.

Entä miten asiaa kommentoi Niskanen itse? "Jotainhan sitä pitää juoda", Iivo virnisteli *IS*:lle.

Marja Honkonen

Yleisönosasto

Jari Pelttonen

